

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වවාගණනය කළ මතය

ලංකා බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ (“සංස්ථාව”) සහ එහි පරිපාලනයේ (“සමූහය”) 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සංස්ථාවේ සහ සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 කරුණු අවධාරණය කිරීම

දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංස්ථාව වෙත ආදායම් බද්ද, එකතු කල අගය මත බද්ද (වැට්) සහ උපයන වීට ගෙවීමේ බදු සඳහා නිකුත් කරන ලද තක්සේරු කිරීම් වලට අදාළව දිගුකාලීනව නොවිසඳුනු රු.මිලියන 10.346 ක අවිනිශ්චිතතාව සම්බන්ධයෙන් විස්තර කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සටහන් අංක 07 සහ 27 වෙත මාගේ අවධානය යොමු කරමි. මෙම කරුණු සම්බන්ධයෙන් මාගේ මතය තත්වවාගණනය කරනු නොලැබේ.

1.3 තත්වවාගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වවාගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වවාගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සංස්ථාව සහ සමූහය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සංස්ථාව ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සංස්ථාවේ සහ සමූහයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව සංස්ථාවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.5 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ථානායෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන් ,වේතනාන්විත මහහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද , අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය , ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය

කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකි තාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සංස්ථාවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සංස්ථාවේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සංස්ථාව සහ එහි සමූහය ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.6.1. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම නිර්දේශය අනුකූල නොවීම

LKAS 16 හි අවශ්‍යතාවයන්ට සටහන් කර ගන්නා ලදී. නමුත්, එය ප්‍රමිතියට අනුකූල විය යුතුය. පටහැනිව, රු.මිලියන 10,654.46 ක සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය වූ වත්කම් පිරිවැය වූ සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කළ වල ජීව කාලය නැවත තක්සේරු කර වත්කම් සංස්ථාව විසින් අඛණ්ඩව ගිණුම් තුළ ගැලපීම ප්‍රායෝගික භාවිතා කර තිබුණු අතර එම නොවේ. වත්කම්වල ඵලදායී ජීවකාලය නැවත තක්සේරු කර ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. එමෙන්ම සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසාන දිනට සංස්ථාව සතු ඉඩම් 22 ක් ප්‍රත්‍යාගණනය කර නොතිබුණි බව විගණන නියැදි පරීක්ෂාවේදී අනාවරණය වූ අතර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල එම ඉඩම් සැලකිය යුතු අඩු වටිනාකමකින් දක්වා තිබුණි.

1.6.2. ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

වගභන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
(අ) අන්තර් සමාගම් ගණුදෙනු			
<p>සංස්ථාවේ වාර්තා වලට අනුව, පරිපාලිත සමාගම වූ ලංකා ඛනිජ තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගමට ගෙවිය යුතු ශුද්ධ වටිනාකම රුපියල් මිලියන 7,669 ක් වූ අතර, එය රු. මිලියන 8,331 ක ගෙවිය යුතු වටිනාකමකින් සහ රු. මිලියන 662 ක ලැබිය යුතු වටිනාකමකින් සමන්විත වේ. කෙසේවෙතත්, ලංකා ඛනිජ තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයට අනුව, සංස්ථාවෙන් ලැබිය යුතු ශුද්ධ වටිනාකම රු. මිලියන 8,204 ක් ලැබිය යුතු රු. මිලියන 8,608 කින් සහ ගෙවිය යුතු රුපියල් මිලියන 404 ක වටිනාකමකින් සමන්විත වේ. එබැවින්, ආයතන දෙකෙහි අන්තර් සමාගම් ගිණුම් ශේෂයන්හි රුපියල් මිලියන 535 (පිළිවෙලින් රු. මිලියන 277 සහ රු. මිලියන 258) ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>අන්තර් සමාගම් ශේෂ සැසඳුම් ප්‍රකාශනයේ වෙනස වූ රු. මිලියන 433.99 තහවුරු කිරීම සඳහා දෙපාර්ශවයට ලබා දී ඇත.</p>		<p>නොසැසඳුණු ශේෂයන් තහවුරු කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගතයුතු අතර ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී නිවැරදි සංඛ්‍යා යොදාගත යුතුය.</p>
(ආ) භූමිතෙල් සහනාධාරය			
<p>මහාභාණ්ඩාගාර ලේකම්ගේ 2015 නොවැම්බර් 24 දිනැති අංක FP/06/100/02/2016 සහ 2014 දෙසැම්බර් 04 දිනැති අංක TTIP/1/83/(1)T දරන ලිපි මගින් කිසියම් මිල අඩුවීමකින් රජයට සිදු වන පාඩුව රජයේ සහනාධාරය ගෙවා අවසන් කිරීමේ එකඟතාවයක් ඇතිව රජය තීරණය කල මිලට සංස්ථාව භූමිතෙල් අලෙවි කරනු ලබයි. එසේ වුවද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ ලැබිය යුතු මුළු සහනාධාරය රු. මිලියන 44,102.30 ක් වුවත්, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී රු. මිලියන 5,097.72 ක් පමණක් ගිණුම්ගත කර තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ ලැබිය යුතු සහනාධාරය රු. මිලියන 39,004.58 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබූ</p>	<p>රජය විසින් රු.මිලියන 4,459 ක් නිශ්පාදන බද්දට එරෙහිව ප්‍රතිපූර්නය කරන ලද අතර, වෙනත් කිසිදු ප්‍රතිපූර්නයක් සිදු කර නොමැත. තවද, භූමිතෙල් සහනාධාරය ප්‍රතිපූරණය කිරීම රජය (මහා භාණ්ඩාගාරය) ද තහවුරු කර නොමැත.ඒ අනුව සංස්ථාව විසින් 2017 වර්ෂයේ සිට මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ භූමිතෙල් සහනාධාරය හඳුනා ගෙන නොමැත.කෙසේ වුවද අඛණ්ඩව මෙම වටිනාකම් අය කර ගැනීමට කටයුතු කරනු ලබයි. මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් සහනාධාරය ලැබීම තහවුරු වීමෙන් අනතුරුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ සහනාධාරය හඳුනා ගැනීමක් සිදු කෙරේ.</p>		<p>අය කර නොගත් සියලු සහනාධාර අයකර ගැනීමට සහ ගිණුම් ගත කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු අතර, බදු නීතීන් ට අනුව අදාල වන සියලු බදු ගෙවිය යුතුය.</p>

අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ පිරිවැටුම රු. මිලියන 8,973.75 ක් සහ පෙර වර්ෂවලට අදාළ පිරිවැටුම රු. මිලියන 30,030.83 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි. තවද, එම ආදායම මත ඇති සියලුම සෘජු සහ වක්‍ර බදු ද ගිණුම්ගත කර ගෙවා නොතිබුණි.

(ඇ) මාසික උපයෝගීතා ගාස්තු එකතු කිරීම (MUF)

2013 ඔක්තෝබර් 29 දින ගනු ලැබූ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණ අංක 38/1140 අනුව, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් 2014 ජනවාරි 01 දින සිට සංස්ථාව සතු බෙදාහරින්නන්ගේ (CODO) පිරවුම්හල් සහ භාණ්ඩාගාරයට අයත් බෙදාහරින්නන්ගේ (TODO) පිරවුම්හල් වලින් මාසික උපයෝගීතා ගාස්තුවක් අයකර ගැනීමට අනුමැතිය ලබා දී තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මෙම තීරණය සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක වී නොතිබුණු අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ අලාභය රු. මිලියන 510.223 ක් සහ සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී සමුච්චිත අලාභය රු.මිලියන 3,557 ක් විය. . එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, සමාලෝචිත වර්ෂයේ ශුද්ධ ආදායම සහ සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ ජංගම වත්කම් සහ සමුච්චිත ආදායම/රඳවා ගත් ඉපැයීම් පිළිවෙලින් සමාන ප්‍රමාණයකින් අඩු වී ඇත. 2022 ජූලි 06 දිනැති අංක 27/1267 දරන අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණයට අනුව 2022 ජූලි 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි MUF එකතු කිරීම ආරම්භ කර ඇති බව කළමනාකාර අධ්‍යක්ෂ විසින් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයට දන්වා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, 2023 මාර්තු 10 වන විටත් සමුච්චිත මාසික උපයෝගීතා ගාස්තු අය කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2022 ඔක්තෝබර් මස 31 වන දිනට සමුච්චිත පාඩුව රු.මිලියන 4,011 ක් වී තිබුණි.

මාසික උපයෝගීතා ගාස්තු ගිණුම් ගත කිරීම 2022 ජූලි මස සිට ආරම්භ කර ඇති අතර, අයකර ගැනීම් ඩ සිදු කෙරෙමින් පවතී. තවද, අයකරගත යුතු සමුච්චිත මාසික උපයෝගීතා ගාස්තු, කලමණාකරනයේ විධානය මත ගිණුම්ගත කිරීමට හා අයකර ගැනීමට කටයුතු සිදු කරනු ලබයි.

අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණය නොපමාව ක්‍රියාත්මක කල යුතුය. වගකිව යුතු පාර්ශ්වයන්ගෙන් පාඩුව අයකර ගැනීම සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ඇ) අලෙවි නියෝජිත කොමිස් මත බදු අඩුවෙන් දක්වා තිබීම.

සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ අලෙවි නියෝජිත කොමිස් අඩුවෙන් ප්‍රකාශ කිරීම සම්බන්ධ දෝෂ නිවැරදි කිරීමේදී දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට (IRD) ගෙවිය යුතු NBT සහ අනෙකුත් අදාළ බදු ,ගිණුම්තුල සම්පූර්ණයෙන් ගැලපුම් සිදු කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සංස්ථාව විසින් තක්සේරු කරනු ලබන අදාළ බදු වගකීම අඩුවෙන් තක්සේරු කිරීමේ අවධානමක් ඇති විය හැකිය. තවද, එම නිවැරදි කිරීම සම්බන්ධයෙන් සංශෝධිත බදු වාර්තා මේ වන විටත් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

කලමණාකරනය අදහස් දක්වා නොමැත.

ගිණුම්වලට අදාළ ගැලපීම් සිදුකර, දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට අදාළ බදු ගෙවීම සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

1.6.3. නොසැසඳූ පාලන ගිණුම් හෝ වාර්තා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සංස්ථාවේ බදු අයකල හැකි ආදායම , නිශ්පාදන බද්දට අදාළ වූ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද ගණනය කර නොතිබීම හේතුවෙන් රු. මිලියන 3,243 කින් අවතක්සේරු වී තිබුණි. එම මුදල 2018 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ තුළ දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවිය යුතු වටිනාකමක් ලෙස දක්වා තිබුණි. කෙසේවෙතත්, එම ශේෂය දිගු කාලයක් ගිණුම් පොත් තුළ නොපියවා තිබුණි. තවද, සංශෝධිත ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු වාර්තා ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.</p>	<p>පාඩු ලබන තත්වයන් මත සහ සෘණ ශුද්ධ වත්කම් හේතුවෙන් සංස්ථාව මුදල් ප්‍රවාහ හිඟයන්ට සහ දුෂ්කරතාවන්ට මුහුණ දී සිටී. එබැවින් රු. මිලියන 2,627 පියවා නොමැත. කලින් කලට සංස්ථාවේ ගෙවිය යුතු හිඟ බදු සම්බන්ධයෙන් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව සමග රැස්වීම් පවත්වා දැනුවත් කරනු ලබයි.</p>	<p>සංශෝධිත ජාතිය ගොඩ නැගීමේ බදු වාර්තා දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කල යුතු අතර, නොසැසඳෙන ශේෂයන් නිරවුල් කර ගැනීමට කටයුතු කල යුතුය.</p>
<p>(ආ) දළ ආන්තික ප්‍රකාශයට අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂයේ විකුණුම් ප්‍රමාණය ලීටර් මිලියන 4,533 ක් වූ අතර, ERP (SAP) ක්‍රමයට අනුව, විකුණුම් ප්‍රමාණය ලීටර් මිලියන 5,485 ක් විය. ඒ අනුව විකුණුම් ප්‍රමාණය ලීටර් මිලියන 952 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය. ලංකා පෙට්‍රල් (ඔක්ටේන් 92), ලංකා ඔටෝ</p>	<p>දළ ආන්තික ප්‍රකාශය සහ පර්සනක පද්ධතිය අතර විකුණුම් ප්‍රමාණයේ වෙනස සඳහා හේතු සාරාංශ කර ඇති අතර, එම වෙනස සඳහා හේතු 16 ක් හඳුනා ගෙන ඇත.</p>	<p>විකුණුම් ප්‍රමාණයන්හි සියළු නොගැලපෙන ශේෂයන් නිරවුල් කර ගැනීමට අවශ්‍ය සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

ඩිසල් සහ ජෙට් ඒ 1 අලෙවි ප්‍රමාණය දළ ආන්තිකයට අනුව පිළිවෙලින් ලීටර් 15,885, ලීටර් 65,631 සහ ලීටර් 189,570 කින් වැඩියෙන් පෙන්වා තිබුණි. තවද, ERP (SAP) පද්ධතියේ සඳහන් ප්‍රමාණය හා සසඳන විට දළ ආන්තික ප්‍රකාශණයෙහි නැඟ්තා සහ දැවිතෙල් අලෙවි ප්‍රමාණය පිළිවෙලින් ලීටර් මිලියන 453 ක් සහ ලීටර් මිලියන 463 ක් අඩුවෙන් පෙන්වා තිබුණි.

1.6.4. පරිපාලිත සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන මතය

සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ හේතු කොටගෙන සංස්ථාව සහ සමූහයේ අනුරූපී ශේෂයන් සහ ගනුදෙනු සටහන් සමග එකඟ නොවීම මත මා විසින් ලංකා බැංකු තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගමේ (CPSTL) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත තත්වගණනය කල මතයක් ප්‍රකාශ කරන ලදී. තවද, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල 10.5 වන සටහනෙන්, ස්ථාවර වත්කම් එහි සාධාරණ වටිනාකමට ගෙන ඒම සඳහා සිදු කරනු ලබන නැවත තක්සේරු කිරීම් විස්තර කරනු ලැබේ. සමාගම 2003 වසරේ ආරම්භයේ සිටම එහි වත්කම් නැවත තක්සේරු කිරීම් සඳහා නිසි ප්‍රතිපත්තියක් ස්ථාපිත කර නොතිබූ අතර, ඒ අනුව, රු. 7,875.28 ක් වටිනා අයිතම 22,902 කින් සමන්විත සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කල දේපළ, පිරියත සහ උපකරණයන්හි ප්‍රයෝජනවත් එළදායී ජීව කාලය නැවත තක්සේරු කිරීමකින් හා ගිණුම්කරණයකින් තොරව සමාගම විසින් අඛණ්ඩව භාවිතා කර තිබුණි. එමෙන්ම, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල 20.1 (ආ) වන සටහනෙන්, ආදායම් බදු, එකතු කළ අගය මත බදු (වැට්) සහ උපයන විට ගෙවීමේ බදු සම්බන්ධයෙන් රු. මි. 897 ක දිගුකාලීන හිඟ ශේෂයන් සඳහා දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සමාගම වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද තක්සේරු වාර්තාවන් පිළිබඳව විස්තර කරනු ලබන අතර එම සටහන් පිළිබඳ කරුණු අවධාරණය කෙරේ.

(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(i) රු. මි. 142.5 ක වටිනාකමකින් යුත් නිම කරන ලද ඉදිකිරීම් කටයුතු දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ වෙත මාරු නොකර නොනිමි වැඩ ලෙස ඉතිරිව පැවතිණි. තවද, ඉහත වත්කම් සඳහා LKAS 16 අනුව, ක්ෂයවීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන සලසා නොතිබුණි.	නොනිමි වැඩ මත දැරූ මුළු පිරිවැය, ඉංජිනේරුවන් විසින් සහතික කරන ලද කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ අවසාන ඉන්වොයිසිය ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව, ගෙවිය යුතු අවසාන රඳවා ගැනීම සමඟ ප්‍රධාන වත්කම් වෙත මාරු කරනු ලැබේ	සමාගම ප්‍රමිතියේ අවශ්‍යතාවයට අනුකූල විය යුතුය.
(ii) රු. මි. 10.2 ක මුදලක් බලශක්ති අමාත්‍යවරයාගේ නිල නිවස ජර්නිසංස්කරණය	බලශක්ති අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් රු. 12,984,317/- ක් බලශක්ති අමාත්‍යවරයාගේ නිල නිවස ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා වර්ෂය තුළ ප්‍රතිපූරණය කරන ලදී.	සමාගමට අදාළ වියදම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළි කළ යුතුය.

කිරීම සඳහා 2021 වර්ෂය අළුත්වැඩියා කිරීමේ සම්පූර්ණ පිරිවැය බලශක්ති අමාත්‍යාංශය තුළ සමාගම විසින් දරන ලදී. විසින් ප්‍රතිපූරණය කළ පසු, නොනිම් මෙම නිල නිවාස සමාගමට වැඩ ගිණුම ස්වයංක්‍රීයව ඉවත්වනු අයත් නොවූ නමුත්, එය ඇත.

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුල්ය ජරකාශයේ නොනිම් වැඩ ලෙස ලෙස සටහන් කර තිබුණි.

(ආ) ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම නිර්දේශය

වසර 5කට වැඩි කාලයක් තුළ විදේශ මුදලින් ප්‍රකාශිත බැංකු ශේෂයන් රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම හේතුවෙන් ඇති වූ රු. මි. 92.134 ක සමස්ථ විනිමය ලාභය සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ආදායමක් ලෙස සම්පූර්ණයෙන් හඳුනාගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත්, එම විනිමය ලාභයෙන්, රු. මි. 19.898 ක්, රු. මි. 20.290 ක් සහ රු. මි. 51.946 ක් පිළිවෙලින් 2021, 2020 සහ 2020 ට පෙර වර්ෂවලට අදාළ විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2020 වර්ෂය අවසානයේදී මුදල් හා මුදල් සමාන ශේෂය සහ 2020 වර්ෂය සඳහා විනිමය ලාභ පිළිවෙලින් රු. මි. 72.235 කින් සහ රු. මි. 20.29 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි. තවද, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා විනිමය ලාභය රු. මි. 72.235 කින් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.

කළමනාකාරිත්වය අදහස් දක්වා නොමැත.

සමාගම අදාළ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල විය යුතුය.

(ඇ) ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

විගණන නිරීක්ෂණය ලැබිය යුතු මුදල්	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(i) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ දී රු. මි. 11,246.6 ක වෙළඳ සහ වෙනත් ලැබිය යුතු ශේෂ (සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ඇතුළුව) පැවති අතර, එයින් රු. මි. 7.6 ක අනෙකුත් ලැබිය යුතු ශේෂයන් වසර 5 කට වැඩි කාලයක් අයකර ගැනීමට නොහැකි වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, විශේෂයෙන් එම ශේෂ අයකර ගැනීමේ හැකියාව පිළිබඳ තහවුරු කිරීමක් විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	මෙහි ඇතුළත් බොහෝමයක් ශේෂ 2010 වර්ෂයේ SAP ERP ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර සිට ඉදිරියට ගෙන යනු ලැබූ ශේෂ වේ. ඒ අනුව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ පූර්ව අනුමැතිය ඇතිව දිගු කාලීනව හිඟව පවතින මෙම ලැබිය යුතු හිඟ ශේෂය කපා හැරීමට විගණන සහ කළමනාකරණ කමිටුවද නිර්දේශ කර තිබුණි.	දිගුකාලීන ලැබිය යුතු හිඟ ශේෂයන් අයකර ගැනීමට හෝ නිවැරදි කිරීම සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ii) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී ලැබිය යුතු ගිණුම් 7 කට අදාළව රු. මි. 2.6 ක බැර ශේෂයක් තිබුණි. කෙසේ වුවද, සමාගම එම සැපයුම්කරුවන් සමඟ එම ශේෂයන් පියවීමකින් තොරව පසුකාලීනව ගණුදෙනු සිදු කර තිබුණි. එබැවින්, එම ශේෂයන්හි පැවැත්ම සහ නිරවද්‍යතාවය විගණනයේදී ගැටළු සහගත විය.	මෙම හිඟ ශේෂයන් අය කර ගැනීමට උපරිම උත්සහයක් ගෙන ඇති අතර අය කරගැනීමේ සම්භාවිතාවය ඉතා අඩු බැවින්, අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ පූර්ව අනුමැතිය සහිතව මෙම දිගුකාලීන හිඟ ශේෂයන් කපා හැරීමට විගණන හා කළමනාකරණ කමිටුව නිර්දේශ කර ඇත.	සියලුම ශේෂයන් නිරවුල් කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
ගෙවිය යුතු මුදල්		
(iii) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී, ගෙවිය යුතු ශේෂ 25 ක එකතු වටිනාකම වූ රු. මි. 1.5 ක් වසර 5 කට වඩා වැඩි කාලයක් හිඟව පැවතුණු අතර, ගෙවිය යුතු ශේෂ 13 ක එකතු වටිනාකම වූ රු. මි. 0.8 ක් වසර 1 සිට 5 දක්වා කාලයක් තුළ හිඟව පැවතුණි. මේ අනුව එම හිඟ ශේෂයන්හි පැවැත්ම සහ නිරවද්‍යතාවය විගණනයේදී විධිමත්ව තහවුරු නොවිණි.	ණයහිමියන් විසින් ඉල්ලා නොසිටින ලද ශේෂ හේතුවෙන්, දිගුකාලීන ගෙවිය යුතු ශේෂයන් පැවතුනි.	දිගුකාලීන හිඟ ශේෂයන් සම්බන්ධයෙන් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(iv) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී රුපියල් මිලියන 6ක් වූ වෙළඳ සහ අනෙකුත් ගෙවිය යුතු ගිණුම්	විකුණුම්කරුවන් අදාළ වැරදි ඉන්වොයිස් ආපසු හැරවීමේදී සත්‍යාපනය කිරීමකින් තොරව SAP	සියලු නිරවුල් නොකළ ශේෂයන් නිෂ්කාශනය කර ගැනීමට සුදුසු

20 ක් පැවතුණි. ඉහත ගිණුම් අතරින්, රුපියල් මිලියන 4 ක් වූ හර ශේෂ දහයක් වසර 5 ක් ඇතුළත නොවිසඳී තිබූ අතර, වෙළඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු ගිණුම් වල ඇතුළත් රුපියල් මිලියන 2 ක් වූ අනෙකුත් හර ශේෂ 10 ක් වසර 1 සිට 5 දක්වා නොවිසඳී පැවතුණි.

(MIRO) ට ඇතුළත් කිරීම හේතුවෙන් විකුණුම් ගිණුම්වල බොහොමයක් හැර ශේෂයන් දැක්වේ.

(ඇ) අන්තර් සමාගම් ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(i) සමාගමේ වාර්තා වලට අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවෙන් ලැබිය යුතු ශේෂය සහ ගෙවිය යුතු ශේෂය පිළිවෙලින් රු. මි. 8,608 සහ රු. මි. 404 වූණි. කෙසේ වෙතත්, ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ පවත්වාගෙන යන වාර්තා අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී සමාගමට ගෙවිය යුතු සහ සමාගමෙන් ලැබිය යුතු ශේෂය පිළිවෙලින් රු. මි. 8,331 සහ රු. මි. 662 වී තිබුණි. ඒ අනුව, අස්ථිත්ව දෙක අතර නො එකඟ වූ ශේෂ වල ශුද්ධ වෙනස රු. මි. 535 ක් වූ අතර එහි දී අන්තර් සමාගම් ලැබිය යුතු හා ගිවියයුතු ශේෂ අතර වෙනස පිළිවෙලින් රු. මි. 277 ක් සහ රු. මි. 258 කින් සමන්විත වී තිබුණි.</p>	<p>වෙනස්කම් සඳහා හේතූන් පහත පරිදි වේ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. රු.53,548,548 ක ලැබිය යුතු SAP පද්ධතිය නඩත්තු කිරීමේ වියදම් ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව (CPC) විසින් ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. 2. රු. 203,088,745 ක 2021 වර්ෂයේ කැප හරින ලද ප්‍රවාහන ආදායම සංස්ථාව විසින් ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. 3. රු.194,529,679 ක මෙහෙයුම් හා ප්‍රවාහන ගාස්තු සංස්ථාවේ පොත් වල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. 4. CPSTL විසින් ගිණුම් ගත කර ඇති රු. 44,906,835 ක් සංස්ථාව විසින් ගිණුම් ගත කර නොතිබුණි. 5. CPSTL විසින් රු. 4,737,293 ක විවිධ වියදම් ඉන්වොයිසි ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. 6. සංස්ථාව විසින් ගිණුම්ගත කර ඇති රු. 339,355,980 ක් CPSTL විසින් ගිණුම්ගත කර නොමැත 	<p>සියලු නිරවුල් නොකළ ශේෂයන් නිෂ්කාශනය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීමට අවශ්‍ය සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

- (ii) සමාගමේ වාර්තාවලට අනුව, වෙනස්කම් සඳහා හේතූන් පහත පරිදි LIOC වෙතින් ලැබිය යුතු මුදල රු. වේ.
1. රු. 1,183,454 ක වරාය මෙහෙයුම් හා රසායනාගාර ගාස්තු LIOC පොත් වල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.
  2. LIOC විසින් රු. 273,996 ක ප්‍රවාහන ගාස්තු ගෙවා නොතිබුණි.
  3. LIOC විසින් නොගෙවන ලද මෙහෙයුම් ගාස්තු වෙනස රු.9,131,909 කි.
  4. රු. 2,495,897 ක ගැටලුකාරී ඉන්වොයිසින් CPSTL හි පොත්වල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.

(ඉ) පූර්ව වර්ෂ වැරදි නිවැරදි කිරීම්

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම

අදහස් නිර්දේශය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ 22.1 සටහනෙහි දක්වා ඇති පරිදි, ලංකා බැංකු තෙල් නීතිගත සංස්ථාවෙන් වැඩිපුර අය කරගන්නා ලද ප්‍රවාහන ගාස්තු 2019, 2020 සහ 2021 වර්ෂ සඳහා පිළිවෙලින් රු.මිලියන 77.8, රු.මිලියන 125.3 ක් සහ රු. මිලියන 157.264 ක් අතිතයානුයෝගීව නැවත ප්‍රකාශ කර ඇත. කෙසේ වුවද ,වැඩිපුර අය කරන ලද ප්‍රවාහන ආදායම අදාළ වර්ෂයේදී ගැලපීම වෙනුවට එම වටිනාකම් අනෙකුත් මෙහෙයුම් වියදම් යටතේ සටහන් කර තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනය තුළ සඳහන් සමාගමේ ආදායම සහ දළ ලාභය 2020 සහ 2021 මූල්‍ය වර්ෂ සඳහා පිළිවෙලින් රු.මිලියන 125 ක් සහ රු. මිලියන 157 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි. තවද, 2020 ජනවාරි 01 දිනට සමුච්චිත ලාභයට වන බලපෑම රු. මිලියන 57 ක් ගැලපීම් සිදු කර නොතිබුණු අතර, 2019 වර්ෂය සඳහා අදාළ බදු ඉතිරිය වන රු. මිලියන 2 ක් වැඩියෙන් සටහන් කර තිබුණි.

කළමනාකාරිත්වය විසින් අදහස් දක්වා නොමැත.

සමාගම LKAS 08 ට අනුකූල විය යුතුය.

1.6.5. සංවිධානයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2021 න් අවසන් වර්ෂය සඳහා සංස්ථාවේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ලෙස රු. මිලියන 82,225.78 ක බදු පසු අලාභයක් සිදුවී ඇති බවට අවධානය යොමු කෙරෙන අතර, ඒ අනුව, සෘණ ශුද්ධ වත්කම් තත්ත්වය රු. මිලියන 357,536.67 ක් ලෙස වාර්තා වී ඇත. පසුගිය වර්ෂ තුළ සංස්ථාව විසින් ලැබූ අධික පාඩුවට කෙටිකාලීන ණය ගැනීමිවල කැපී පෙනෙන වැඩිවීම සහ එම නිසා මූල්‍ය පිරිවැය අඛණ්ඩව ඉහළ යාම, විනිමය අනුපාත උච්චාවචනවල සෘණාත්මක බලපෑම, අලෙවි නියෝජිත කොමිස් වැඩිවීම, නුසුදුසු මිලකරණ ප්‍රතිපත්ති තීරණ සහ පෙර හෙපින් ගනුදෙනුවල දිගුකාලීන සෘණාත්මක බලපෑම් හේතු වී තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, සංස්ථාවේ ශුද්ධ වත්කම් තවදුරටත් ක්ෂයවී තිබුණි. එසේ හෙයින් රාජ්‍ය මූල්‍ය සහාය නොමැතිව සංස්ථාව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම ගැටළු සහගත වේ.</p>	<p>ප්‍රධාන බනිජ් තෙල් නිෂ්පාදන මිල රජය විසින් තීරණය කරනු ලබන්නේ මුළු පිරිවැයට වඩා අඩුවෙන් වන බැවින්, සංස්ථාවට අතීතයේ සිටම පාඩු විදීමට සිදු විය. සංස්ථාව ක්‍රියාත්මක වන්නේ සෘණ ශුද්ධ වත්කම් සමඟ වුවද, රටේ බලශක්ති සුරක්ෂිතභාවය සහතික කිරීමේ අරමුණින් රජයේ සහයද ඇතුළුව අඛණ්ඩ පැවැත්මකින් මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කරනු ලබයි.</p>	<p>සංස්ථාවේ මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතුයි.</p>

1.6.6. විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) කපාහරින ලද ලැබිය යුතු ශේෂයන්</p>	<p>2011 වර්ෂයේ දී ජර්නල් සටහන් ඇතුළත් කිරීම හේතුවෙන්, කපාහරින ලද ශේෂයන් ලෙජරයේ පෙන්නුම් කෙරේ. මෙම ඇතුළත් කිරීම් පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් ලියකියවිලි, විස්තර සහ තොරතුරු SAP පද්ධතිය තුළ නොතිබූ අතර, මෙම ලැබිය යුතු මුදල් නැවත කිරීමේ කාර්යයෙන් ඉල්ලා ඇති බැවින් මූල්‍ය කාර්යයේ ස්ථානගත කළ</p>	<p>වක්‍රලේඛයට අනුගත විය යුතු අතර, තොරතුරු තාක්ෂණ සාමාන්‍ය පාලනයන් වැඩිදියුණු කිරීමේදී නිසි වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.</p>
<p>i. 2021 ජූලි 22 දිනැති අංක 08/1252 දරන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණයට අනුව, ප්‍රමාණවත් තොරතුරු නොමැතිකම හේතුවෙන්, සංස්ථාවේ ගිණුම් පොත්වලින් රු.මිලියන 1,516.039 ක ලැබිය යුතු ශේෂය කපා හැරීමට අනුමැතිය ලැබිණි. කෙසේ වෙතත් ලැබී ඇති තොරතුරු අනුව, ලැබිය යුතු මුදල් කපා හැරීමට තීරණයක් ගැනීමට පෙර එම ශේෂය පදනම් කරගත්</p>		

ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් සමඟ වංචනික ක්‍රියා සිදුවීමට ඇති හැකියාව පරීක්ෂා කිරීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගෙන තිබේද යන්න විගණනයේදී තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය. එසේම එම ශේෂයට අදාළ ලිපි ලේඛන පවත්වාගෙන යාමට වගකිව යුතු නිලධාරීන්ට එරෙහිව කිසිදු පියවරක් ගෙන නොතිබුණි. තවද, මේ සම්බන්ධයෙන් 2020 අගෝස්තු 28 දිනැති අංක 01/2020 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය වක්‍රලේඛයේ අවශ්‍යතාවලට සංස්ථාව අනුකූල වී ඇත්ද යන්න විගණනයේදී තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය.

නොහැක. එබැවින්, රු. 1,189,647,149.02 ක ශ්‍රී ලංකා රේගුවෙන් ලැබිය යුතු මුදල නිවැරදි යොමු කිරීම් නොමැතිව සොයා ගැනීමට අපහසු බව දැනුම් දෙන ලදී. තවද, ශ්‍රී ලංකා රේගුවෙන් ලැබුණු වැට් බදු (රු. 326,394,420.00) හඳුනාගැනීමට නොහැකි බවද දන්වා ඇත.

ii. එකතුව රු. මිලියන 103.82 ක අබණ්ඩ නොවිසිඳු ශේෂයක් සහිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උපවිත වියදම් යටතේ පැවති “RF Dummy හා HO Dummy ” යන ගිණුම් දෙක පියවීමේ හැකියාව පැහැදිලි නොකර සමාලෝචිත වර්ෂයේදී කපා හැරීම/ ප්‍රතිස්ථාපනය කර තිබුණි.

"RF Dummy සහ HO Dummy" යටතේ ලිඛිත ණය ශේෂයන් සමන්විත වූයේ, පෙර ගිණුම්කරණ ක්‍රමයේ සිට ඉදිරියට ගෙන ගිය දැනට පවතින ගිණුම්කරණ පද්ධතියේ විවෘත ශේෂයන් සමඟිනි. මෙම ශේෂයන් කපා හරින තෙක් වැඩි විස්තර ලබා ගත නොහැකි විය. මෙම ශේෂයන් 2010.04.01 දින සිට පැවති අතර කිසිදු හිමිකම් පෑමක් නොලැබුණු බැවින්, නිවැරදි ගිණුම් පවත්වා ගැනීම සඳහා ගිණුම් පොත්වලින් කපා හැරීම සුදුසු බවට තීරණය විය.

කපා හැරීමට පෙර හඳුනා නොගත් ශේෂයන් ඉවත් කිරීමට කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ආ) මුදල් සහ මුදල් හා සමාන මුදල් දෑ

රු. මිලියන 186.249 ක් 2017 සිට 2022 දක්වා කාලය තුළ ජර්නල් සටහන් 22ක් හරහා රේගු අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා වෙත ගෙවා ඇති ගෙවීම් ලෙස ගිණුම් පොත්වල දක්වා තිබුණි.

අදාළ වසරවල වෙක්පත් අවලංගු කර ඇතත් ගෙවීම් වවුචරය ආපසු සටහන් කිරීම සිදු කර නොමැත. ගෙවීම් වවුචරය ආපසු සටහන් කිරීම දැනටමත් පසුකාලීනව සිදු කර ඇත.

සංස්ථාව විසින් විධිමත් අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුයි.

කෙසේ වෙතත්, එවැනි ගෙවීම් රේගුවට සිදු කර නොතිබූ අතර, ඒ සම්බන්ධයෙන් කිසිදු වෙක්පතක් නිකුත් කර නොතිබුණි. එවැනි

ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමට හේතු පැහැදිලි කිරීමට සංස්ථාවේ කළමනාකාරිත්වයට නොහැකි විය. එසේ වුවද, සාවද්‍ය ගිණුම්කරණ පරිචයන් හරහා වංචනික ලෙස අයථා පරිහරණය කිරීමේ අවදානම විගණනයේදී බැහැර කළ නොහැකි වූ අතර, එය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වරදවා දැක්වීමට හේතු විය හැක. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, බැංකු ශේෂයන් සහ අදාළ ගෙවිය යුතු ශේෂයන් සමාන ප්‍රමාණයකින් අවතක්සේරු කර දක්වා ඇත.

1.6.7. ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන වෙළඳ ලැබිය යුතු වයස් විශ්ලේෂණයට අනුව, රු. මිලියන 2,308.285 ක අගයකින් යුත් හර ශේෂයන් 78 ක් සහ රු. මිලියන 7.706 ක අගයකින් යුත් බැර ශේෂයන් 20 ක් වසර 05 කට වැඩි කාලයක් ආපසු අයකර නොගෙන / නොවිසඳී පැවතිණි. කෙසේ වෙතත්, හිඟ ශේෂයන් නිෂ්කාශනය සිදු නොකර, එම ගනුදෙනුකරුවන් සමඟ පසුකාලීනව ගනුදෙනු සිදු කර ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. ඒ අනුව එම ශේෂවල නිරවද්‍යතාවය සහ පැවැත්ම විගණනයේදී තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය.</p>	<p>පහත සඳහන් හේතූන් නිසා එම වෙනස්කම් හට ගෙන ඇත.</p> <ul style="list-style-type: none"> • සමහර ඉන්වොයිසි පත් අදාළ ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ගිණුම්ගත කර නොමැත. • සංස්ථාව විසින් ප්‍රමාද පොලී අය කිරීමට කටයුතු කිරීම • මිල සංශෝධන හේතුවෙන් මතභේද ඇති වීම. • කෙටිකාලීන බෙදාහැරීම මත ආරවුල් ඇතිවීම • පාරිභෝගිකයින් විසින් කරන ලද යම් ගෙවීම්කී CPC විසින් ගිණුම්ගත නොකිරීම. <p>තවද, වසර අවසානයේ අය කරන ලද ගාස්තු පිළිබඳව දැනුම්වත් නොවූ පාරිභෝගිකයන් පසුකාලීනව පියවා තිබීම.</p>	<p>දිගුකාලීන හිඟ ලැබිය යුතු ශේෂයන් අයකර ගැනීමට හෝ ඒ සඳහා පිළියම් සිදු කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>
<p>(ආ) වසර 05 කට වැඩි කාලයක් සඳහා හිඟව පැවති රු. මිලියන 137.548 ක අගයකින් යුත් හර ශේෂයන් 16 ක් සහ වසර 01 සිට 05 දක්වා කාලය තුළ හිඟව</p>	<p>රු. මිලියන 137.5 ක අගයකින් යුත් හර ශේෂයන් 16 තුළ නීතිමය නඩුවක් පවතින PV Oil වෙතින් ලැබිය යුතු රුපියල් මිලියන 130.9 ද ඇතුළත්ව ඇත.</p>	<p>සියලුම දිගු කාලීන හිඟ ශේෂයන් නිෂ්කාශනය කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

පැවති රු. මිලියන 1,164.044 ක අගයකින් යුත් හර ශේෂයන් 18 ක් කඩිනමින් අයකර ගැනීමට නිසි ක්‍රියාමාර්ග නොගෙන, වර්ෂය අවසානයේ සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වෙළෙඳ සහ අනෙකුත් ගෙවිය යුතු ශේෂය යටතේ දක්වා තිබුණි. තවද, එම හර ශේෂයන් අයකර ගැනීමට කඩිනම් පියවර නොගෙන සංස්ථාව පසුකාලීනව එම පාර්ශවයන් සමඟ ගනුදෙනු කර ඇති බවද නිරීක්ෂණය විය. එබැවින් එම ශේෂවල නිරවද්‍යතාවය සහ පැවැත්ම විගණනයේදී සැක සහිත විය.

(ඇ) වෙළෙඳ සහ අනෙකුත් ගෙවිය යුතු ගිණුම්වල වයස් විශ්ලේෂණයට අනුව, ණයහිමියන් 41 දෙනෙකුගේ සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ දී ඉදිරියට ගෙන එන ලද රු. මිලියන 40,081 ක ශේෂයන් වසර 05 කට වැඩි කාලයක් නොවිසඳී තිබූ අතර, ණයහිමියන් 103 දෙනෙකුගේ රු. මිලියන 11,765.714 ක ශේෂයන් වසර 01 සිට 05 දක්වා කාලය තුළ නොවිසඳී පැවතිණි. කෙසේ වෙතත්, එබැවින් එම ශේෂවල නිරවද්‍යතාවය සහ පැවැත්ම විගණනයේදී සැක සහිත විය.

රු. මිලියන 40,081 ක් වූ ණයහිමියන් 41 දෙනාගෙන් ණයහිමියන් 2ක් රේගු අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා වේ. ජාතික ඉරාන තෙල් සංස්ථාවට ගෙවිය යුතු මුදල පියවීමේ ක්‍රියාවලියක් සිදු වෙමින් පවතී.

සියලුම හිඟ ශේෂයන් ඉවත් කිරීමට සහ නිසි හා යාවත්කාලීන වාර්තා පවත්වාගෙන යාමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ඈ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ සැපයුම්කරුවන් විසින් ඉල්ලා සිටි හිඟ මුදල් රු. මිලියන 67 සිට රු. මිලියන 400ක් හෝ පෙර වසර හා සසඳන විට 5 ගුණයකට වඩා වැඩිය. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංස්ථාව විසින් සත්‍ය වශයෙන් දරන ලද හිඟ මුදල් ප්‍රමාණයන් පැහැදිලිව අනාවරණය කර නොතිබුණි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීමක් සිදු කර ඇත.

සංස්ථාව විසින් සත්‍ය වශයෙන්ම පියවන ලද හිඟ මුදල් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පැහැදිලිව හෙළිදරව් කළ යුතුය.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	නිර්දේශය
<p>(අ) යහපාලනය සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර මාර්ගෝපදේශ පිළිබඳ 2003 ජූනි 02 දිනැති අංක පීරීඩ්/12 දරණ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය.</p>	(i) මාර්ගෝපදේශ අංක 7.2	<p>සංස්ථාවේ ලිහිස් තෙල් ව්‍යාපාරය සහ නැවතෙල් ව්‍යාපාරය සඳහා වන සියලුම ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළුව ක්‍රියා පටිපාටි අත්පොත සංස්ථාව විසින් සකස් කර නොතිබුණි</p>	<p>ක්‍රියා පටිපාටි අත්පොත සකස් කරමින් පවතී.</p>	<p>අදාළ මාර්ගෝපදේශයට අනුකූල විය යුතුය</p>
	(ii) මාර්ගෝපදේශ අංක 9.3	<p>රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව හා මහා මහාණ්ඩාගාරයේ එකඟතාවය මත අමාත්‍යාංශය විසින් අනුමත කරන ලද බඳවා ගැනීමේ හා උසස්වීම් ක්‍රියාපටිපාටියක් සංස්ථාවට නොතිබුණි</p>	<p>නව බඳවාගැනීම් සහ උසස්වීම් පටිපාටිය සකස් කිරීම අවසන් අදියරේ පවතින අතර වත්මන් තත්වය මත එය කාර්යක්ෂමව සිදු කරගෙන යෑමට නොහැකි විය. මේ සම්බන්ධයෙන් අංශප්‍රධානීන් සමග සාකච්ඡා සිදු කර ඇති අතර කලමණාකරන සේවා දෙපාර්තමේන්තුවෙන් අනුමැතිය ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ.</p>	<p>-එම-</p>
	(iii) මාර්ගෝපදේශ අංක 9.12	<p>සංස්ථාවේ සුභසාධන යෝජනා ක්‍රමය සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යවසාය දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතිය ලබා ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>සංස්ථාවේ වාර්ෂික අයවැය ට අනුව, සංස්ථාවේ සුභ සාධනය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන විවිධ කාර්යන් සඳහා අවශ්‍ය වන අයවැය ප්‍රතිපාදනය සඳහා අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ අනුමැතිය සෑම වසරකම ලබා ගෙන ඒ අනුව කටයුතු කරනු</p>	<p>-එම-</p>

කෙසේ වෙතත්, ලබයි.
සමාලෝචිත
වර්ෂය තුළ කාර්ය
මණ්ඩල සුභසාධන
වියදම් ලෙස රු.
මිලියන 26.06 ක්
සංස්ථාව විසින් දරා
තිබුණි.

(ආ) 1997 පුරප්පාඩු වූ සංස්ථාවේ සේවක සංඛ්‍යාවට -එම-
ඔක්තෝබර් 24 තනතුරක රාජකාරි අනුව පසුගිය කාලය තුළ
දිනැති අංක ආවරණය කිරීම සේවක පුරප්පාඩු 1052 ක්
124 දරණ මුදල් මාස 03 ක කාල පැවතිණි. සේවා අවශ්‍යතාවය
හා සීමාවකට සීමා මත සේවකයින් 12 දෙනෙකු
ක්‍රමසම්පාදන කළ යුතුය. නමුත්, රාජකාරි ආවරණ කටයුතු සඳහා
අමාත්‍යාංශ ඒ ශ්‍රේණියේ අනුයුක්ත කර තිබුණි.
වක්‍රලේඛය (Grade A) නිලධාරීන් ඇතුළුව
නිලධාරීන් 12 ක්
මාස 03 කට වැඩි කාලයක් රාජකාරි
ආවරණය කර තිබුණි.

(ඇ) මූල්‍ය නිකුත් කරන බොහෝ වෙක්පත් නිශ්කාෂනය එය අදාළ මූල්‍ය
රෙගුලාසි 396 දිනයේ සිට මාස 06 ක පසුවත් වි ඇති අතර, මාස 6 ක පසුවත් රෙගුලාසි වලට
හයක් ගතවූ ඉදිරිපත් නොකළ වෙක්පත් අනුකූල විය යුතුය.
වෙක්පත් වලංගු අවලංගු කර ඇත. මූල්‍ය අංශයේ අදාළ පාර්ශවයින් විසින් ගෙවීම්
වෙක්පතක් ලෙස අදාළ පාර්ශවයින් විසින් ගෙවීම් වවුචරයන්ද අදාළ පරිදි නැවත
නොසලකා මුල් ප්‍රතිශ්‍යාපනය කර ඇති අතර, ප්‍රතිශ්‍යාපනය කර ඇති අතර,
ගනුදෙනුව ආපසු ගැලපිය යුතුය. එම ගෙවීම් තවදුරටත් ගෙවීමට අවශ්‍ය නොවන්නේ නම් අදාළ
කෙසේ වෙතත්, අවශ්‍ය නොවන්නේ නම් අදාළ වගකීමද නැවත ප්‍රතිශ්‍යාපනයට
එකතුව රු.මිලියන 1.642 නිකුත් කළ කර ඇත.
නමුත් ඉදිරිපත් කර ඇත.
නොකළ වෙක්පත්
9 ක් අවලංගු කර
ආපසු ගැලපීමකින්
තොරව ඉදිරියට
ගෙන ගොස්
තිබුණි.

(ඈ) මහා 2011 සිට 2021 බදු සහ ප්‍රතිදානයන් පියවීම සංස්ථාව විසින් හිඟ
භාණ්ඩාගාර දක්වා කාලයට සඳහා 2021 වර්ෂයේ ආනයනික ගෙණයන් පියවිය යුතු
ලේකම්ගේ 2021 අදාළව රු. මිලියන CUSDEC 151 ක් රේගුව වෙත අතර, භාණ්ඩාගාරයේ
දෙසැම්බර් 30 11,015.43 ක ඉඩිරිපත් කර ඇත. CUSDEC විධානයන්ට අනුව
දිනැති අංක ගෙවිය යුතු 96 ත් CUSDEC 13 ක් සංස්ථාව කටයුතු කළ යුතුය.
TIP/TP/09/06- සම්පූර්ණ රේගු බදු, විසින් නිරවුල් කර ඇති අතර, ශ්‍රී

02/21 දරන රේගු පනත ලංකා රේගුව විසින් ලේඛනගත ලිපිය ප්‍රකාරව අදාළ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ කල කාලසීමාව තුළ යුතුය. ගෙවා නොතිබුණි.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1. මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රුපියල් මිලියන 80,564.78 ක අලාභයක් වූ අතර පූර්ව වර්ෂයේ අනුරූපී ලාභය රුපියල් මිලියන 4,248.09 ක් විය. එබැවින් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයේ රුපියල් මිලියන 84,812.87 ක මූල්‍ය පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. පරිහානියට හේතු ලෙස විනිමය අනුපාත විචලනයන් , මූල්‍ය වියදම් සහ පරිපාලන වියදම් වලින් පිළිවෙළින් රු. මිලියන 11, 379.3 , රු. මිලියන 4,731.6 සහ රු. මිලියන 1,224.4 කින් ඉහළ යාමයි.

2.2. අනුපාත විශ්ලේෂණය

පවතින තොරතුරුවලට අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා සහ ඊට පෙර වසර සඳහා සංස්ථාවේ සහ සමූහයේ වැදගත් ගිණුම්කරණ අනුපාත කිහිපයක් පහත දැක්වේ

	සංස්ථාව		සමූහය	
	2021	2020	2021	2020
අනුපාත				
ලාභදායීතා අනුපාත				
දළ ලාභය/ (අලාභ) අනුපාතය (%)	(0.70)	12.95	(2.01)	11.62
මෙහෙයුම් ලාභය/ (අලාභ) අනුපාතය (%)	(7.14)	6.49	(6.88)	6.79
ශුද්ධ ලාභය/ (අලාභ) අනුපාතය (%)	(14.06)	0.45	(13.87)	0.78
ද්‍රවශීලතා අනුපාත				
ජංගම වත්කම් අනුපාත (වාර ගණන)	0.47	0.45	0.49	0.47
ක්ෂණික වත්කම් අනුපාත (වාර ගණන)	0.42	0.37	0.43	0.38
ආයෝජන අනුපාත				
ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය (ROCE) (%)	(16.26)	(8.74)	(17.11)	(10.47)
තෝලන අනුපාතය (වාර ගණන)	1.44	1.44	1.55	1.56

පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ සංස්ථාවේ දළ ලාභ/ (අලාභ) අනුපාතය, මෙහෙයුම් ලාභ/ (අලාභ) අනුපාතය සහ ශුද්ධ ලාභය/(අලාභ) අනුපාතය පිළිවෙළින් සියයට 105කින්, සියයට 210කින් සහ සියයට 3218කින් අඩු වී ඇත.

සංස්ථාවේ පෙර වසරට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ සේවයේ යොදවා ඇති ප්‍රාග්ධනය මත ප්‍රතිලාභය සියයට 286 කින් අඩු වී ඇත

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචන

3.1. හඳුනාගත් පාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

(අ) ලියාපදිංචි බෙදුම්කරුවන් විසින් සිදු කරනු ලබන පාරිභෝගිකයන් වෙත බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සැපයීම.

සංස්ථාව විසින් අවසන් පාරිභෝගිකයන් වෙත බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සැපයීම සෘජුව හෝ ලියාපදිංචි අලෙවිකරුවන් හරහා බෙදා හරිනු ලැබේ. බෙදුම්කරුවන් හරහා අලෙවි කරන්නේ නම්, බෙදුම්කරු කොමිස් මුදලක් ගෙවිය යුතු අතර, බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සෘජුවම පාරිභෝගිකයාට විකුණන්නේ නම්, කිසිදු බෙදුම්කරු කොමිස් මුදලක් ගෙවිය යුතු නොවේ. එයට අමතරව 2008 වසරේ සිට අලෙවි නියෝජිත කොමිස් මුදලක් ගෙවීමට යටත්ව "Ship to Party System (SPS)", යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන පුද්ගලික පාරිභෝගිකයන් වෙත සෘජුවම ඉන්ධන බෙදා හැරීමට සංස්ථාව විසින් තෝරා ගත් සමහර බෙදුම්කරුවන්ට අවසර ලබා දී තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ SPS ක්‍රමය යටතේ කොමිස් ලෙස අලෙවි නියෝජිතයින් 5 දෙනෙකු සඳහා රුපියල් මිලියන 132.453ක් ගෙවා ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත කරුණු නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ.

(i) SPS යටතේ පුද්ගලික පාරිභෝගිකයන් වෙත සෘජුවම ඉන්ධන බෙදා හැරීම සඳහා කිසිදු හැසිරවීමේ පිරිවැයක් හෝ මෙහෙයුම් පිරිවැයක් හෝ පොදුකාර්ය පිරිවැයක් අලෙවි නියෝජිතයන් විසින් දරා නොමැති බව විගණන පරීක්ෂාවේදී අනාවරණය විය. එබැවින් සංස්ථාවට අමතර පිරිවැයක් සහිතව SPS පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තාර්කිකත්වය පිළිබඳව විගණනයේදී පැහැදිලි නොවීය.

ලියාපදිංචි බෙදුම්කරුවන් විසින් සිදු කරනු ලබන පාරිභෝගිකයන් වෙත බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සැපයීම සඳහා වෙනත් පිරිවැය සංරචක සම්බන්ධ සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග තිබේ. පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා අදාළ ලියාපදිංචි බෙදුම්කරුවන් විසින් ගෙවිය යුතු වන පරිදි පර්යන්තවල සිට කර්මාන්ත වලට ප්‍රවාහනය කල යුතුයි.

සංස්ථාවේ පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ii) සියලුම පුද්ගලික පාර්භෝගිකයන් CPSTL හි බවුසර් හිඟයක් -එම- වෙත ඉන්ධන බෙදාහැරීම සඳහා පවති.විශේෂයෙන්ම ප්‍රමාණවත් බවුසර් සංඛ්‍යාවක් CPSTL බවුසර් පවර් ටෙක් ඕෆ් හි බවුසර් ඇණියේ සහ කුලියට ගත් (PTO) පොම්ප සහ බවුසර් ඇණියේ තිබේ ඇත.එබැවින් විසර්ජනය සඳහා දිගු SPS පාර්භෝගිකයෙකු ලෙස හෝස් සවිකර ඇත. ලියාපදිංචි වී ඇති පුද්ගලික CPSTL සතුව බවුසර් 90 පාර්ශවයන්ට පාරිභෝගිකයෙකු ලෙස ක් පමණ ඇති අතර ඔවුන් ලියාපදිංචි වීමට කිසිදු බාධාවක් 500 කට වැඩි පිරිසක් නොතිබූ අතර එසේ වූවානම්, කුලියට ගෙන ඇත. සංස්ථාවට අලෙවි නියෝජිත කොමිස් මුදල ඉතිරි කර ගත හැකිය.එබැවින් සංස්ථාව විසින් මෙතරම් දීර්ඝ කාලයක් සඳහා SPS ක්‍රියාවලියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම ප්‍රශ්නාර්ථයකි.

(ආ) අලෙවි නියෝජිත කොමිස්

2019 ජූලි 30 දිනැති අංක 05/1231 දරන අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ තීරණයට අනුව, ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් පහත නිශ්පාදන සඳහා ඉහළ හා පහළ සීමාවන් අතර DODO අලෙවි නියෝජිතයින්ට පෙට්‍රල් සහ ඩීසල් සඳහා 3% ක කොමිස් අනුපාතයක් සහ CODO අලෙවිකරුවන්ට 2.75% ක කොමිස් අනුපාතයක් තාවකාලික පියවරක් ලෙස අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය අනුමත කර ඇත.

විස්තරය	පෙට්‍රල්		ඩීසල්	
	92 Oct	95 Oct	LAD	LSD
	රු.	රු.	රු.	රු.
ඉහළ සීමාව (Upper Cap)	162.00	170.00	121.00	145.00
පහළ සීමාව (Lower Cap)	117.00	128.00	95.00	110.00

භූමිතෙල් සඳහා 2% ක ස්ඵවර කොමිස් අනුපාතයක් ලබා දෙන ලදී.

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

- (i) 2019 අගෝස්තු 15 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ඉහත සඳහන් තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට සංස්ඵව තීරණය කර තිබුණද, එය 2022 මාර්තු 10 සින එනම් මාස 31 කට වඩා ප්‍රමාද වෙමින් මේ සම්බන්ධයෙන් කඩිනම් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල සන්නිවේදනයන් සහ තීරණ ගැනීමට පෙර අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අලෙවි නියෝජිතයින්ගේ තීරණ ක්‍රියාත්මක කල

බෙදුම්කරුවන් වෙත දන්වා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ තීරණය නියමිත වෙලාවට අලෙවි නියෝජිතයින් වෙත දැනුම්දීමේ වගකීම නොසලකා හරින ලද නිලධාරීන්ට එරෙහිව සංස්ථාව විසින් කිසිදු විනය ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොතිබුණි.

සංගමයේ සාමජිකයින් සහ සංස්ථාවේ කලමණාකාරීත්වය සමග පැවති සාකච්ඡාවේදී මෙම තීරණය හොඳින් සන්නිවේදනය සිදු විය. මේ බව සභාපතිවරයා විසින් නිල වශයෙන් වාචිකව දැනුම් දෙන ලද අතර DGM (F) වෙත නිකුත් කරන ලද සංදේශය අනුව මෙම සන්නිවේදනය සිදු වූ බව තහවුරු කරයි.

(ii) එම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට එවකට කලමණාකරන අධ්‍යක්ෂක විසින් කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබූ අතර, ඒ වෙනුවට මෙම තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර සියලුම බෙදුම්කරුවන්ගේ අදායම් සහ වියදම් පිළිබඳව අලෙවිකරණ දෘෂ්ටි කෝණයෙන් විශ්ලේෂණයක් සිදු කරන ලෙස අලෙවි කලමණාකරුට (MM) උපදෙස් ලබා දී තිබුණි. එම අවස්ථාවේදී බෙදුම්කරුවන්ට වැඩිපුර ගෙවූ මුදල රු. මිලියන 100 ක් වුවද, දිනකට වැඩිපුර ගෙවීන්ම රු. මිලියන 3 කි. ඒ අනුව, එම මණ්ඩල තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රමාදය සංස්ථාවේ මූල්‍ය තත්ත්වයට අහිතකර ලෙස බලපා ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. එබැවින් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණය ක්‍රියාත්මක නොකර තම අභිමතය පරිදි එවැනි ක්‍රියාමාර්ගයක් ගැනීම විගණනයේදී ප්‍රශ්ණකාරී විය.

සටහන් කරගන්නා ලදී.

අදාළ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණ වලට අනුකූල විය යුතුය.

(iii) එම තීරණය බෙදුම්කරුවන්ට දැනුම් දීමෙන් අනතුරුව, බනිප් තෙල් බෙදුම්කරුවන්ගේ සංගමය සහ තවත් බෙදුම්කරුවන් සිව් දෙනෙකු එම මණ්ඩල තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට එරෙහිව අධිකරණයේ නඩුවක් ගොනුකර තිබූ අතර, පවතින තත්ත්වය පවත්වා ගෙන යන ලෙසට අධිකරණය වාරණ නියෝගයක් නිකුත් කර තිබුණි. 2022 ජූලි 15 වැනි දින කොළඹ දිසා අධිකරණය ඉහත තහනම් නියෝගය අවලංගු තිබුණි. ඒ අනුව, එම මණ්ඩල තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට නීතිමය බාධාවක් නොතිබූ බැවින් 2022 ජූලි 16 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි

2022 මාර්තු 16 වන දින දක්වා වැඩිපුර ගෙවා තිබූ අලෙවි නියෝජිත කොමිස් මුදල් ගිණුම්ගත කරන ලද අතර එම වටිනාකමින් 1/5 ක් අයකර ගෙන ඇත.

වැඩිපුර ගෙවූ කොමිස් මුදල් සම්පූර්ණයෙන් අය කරගත යුතුය.

නව කොමිස් අනුපාතයන් යාවත්කාලීන කිරීමට සංස්ථාවට හැකි වන පරිදි ERP පද්ධතියට (SAP) අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කර ඇත. කෙසේ වෙතත් විගණනයට ලැබී තිබූ තොරතුරු අනුව, 2022 ජූලි 17 දක්වා වැඩිපුර ගෙවූ අලෙවි නියෝජිත කොමිස් මුදල වන රු. මිලියන 4,349.93ක් සංස්ථාව විසින් අයකරගෙන නොතිබුණි.

- (iv) අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ තීරණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට සංස්ථාවට කිසිදු නීතිමය බාධාවක් නොමැති බැවින් සහ සංස්ථාවේ මූල්‍ය දුෂ්කරතා නොතකා, අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ අනුමැතියට යටත්ව 2022 ජූලි 25 වන දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි පවතින ඉහළ හා පහළ සීමාවන් (CAP) පදනම ඉවත් කිරීමට සහාපතිවරයා විසින් උපදෙස් ලබා දී ඇත. ඒ අනුව, බෙදුම්කරු කොමිස් සඳහා ඉහළ හා පහළ සීමාවන් පිළිබඳ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ තීරණය නොසලකා හරිමින් අලෙවි නියෝජිත කොමිස් මුදල අඛණ්ඩව ගෙවා තිබුණි.

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ.

(a) 1961 අංක 28 දරන බනිජ් තෙල් පනතට අනුව, අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණය සංශෝධනය කිරීම සඳහා අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ සියලුම සාමාජිකයින්ගේ කැමැත්ත සහ රේඛීය අමාත්‍යවරයාගේ ලිඛිත අනුමැතිය විගණනය වෙත ඉඩිරිපත් කර නොමැත.	සටහන් කර ගන්නා ලදී	අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග කඩිනමින් ගත යුතුය.
(b) බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල සඳහා වන ඉහළ සහ පහළ සීමාව ඉවත් කිරීමෙන් පසුව, 2022 ජූලි 26 සිට අගෝස්තු 31 දක්වා බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල් ලෙස බෙදුම්කරුවන්ට වැඩිපුර ගෙවූ මුදල රු. මිලියන 1,963.87 ක් වූ අතර, ඒ අනුව, එම දිනය වන විට වැඩිපුර ගෙවා ඇති මුලු බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල රු.මිලියන 6,537.96 කි.	සටහන් කරගන්නා ලදී	-එම-
(v) අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ තීරණයට අනුව දිනකට ගෙවිය යුතු බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල රු. මිලියන 30.7 ට සාපේක්ෂව 2022 ජූලි 26 දින අලෙවි නියෝජිත කොමිස් මුදල (පාලනය කල හැකි සැපයුමක් යටතේ වුවද)	අලෙවිකරණ අංශය මගින් ඇස්තමේන්තු කර ඇති අපේක්ෂිත සැපයුම පදනම් කරගනිමින් මෙම ගණනය කිරීම සිදු කර	-එම-

රු.මිලියන 67.9 කි. ඒ අනුව, බෙදුම්කරු ඇති අතර මෙය සත්‍ය කොමිස් මුදලට අදාළ ඉහළ සීමාවන් ඉවත් කිරීම හේතුවෙන් බෙදුම්කරු කොමිස් වල හැකිය. ඇස්තමේන්තුගත බලපෑම පහටත් දැක්වේ

	දිනකට	මාසයකට	වසරකට
	රු.මි.	රු.මි.	රු.මි.
බෙදුම්කරුවන්ට ගෙවනු ලබන කොමිස්			
අනුමත පදනම අනුව ගෙවියයුතු මුදල	30.7	921	11,052
දැනට ගෙවනු ලබන මුදල	98.6	2,958	35,496
වැඩිවීම	67.9	2,037	24,444
අනුමත මුදලට සාපේක්ෂව වැඩිවීමේ ප්‍රතිශතය	221	221	221

මේ සම්බන්ධයෙන් පහත නිරීක්ෂණ කරනු ලැබේ

(a) දැනට පවතින අංක.05/1231 දරන 2019 ජූලි 30 දිනැති අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණය හා සසඳන විට, බෙදුම්කරු කොමිස් පිරිවැය සියයට 221 කින් වැඩි වී ඇති අතර, ඒ අනුව වසරකට බෙදුම්කරු කොමිස් පිරිවැය වැඩිවීම රු. බිලියන 24 කට වඩා වැඩි අගයකි. ඒ අනුව, 2022 වසර තුළ බෙදුම්කරු කොමිස් මුදලෙහි වැඩිවීම සංස්ථාවේ පිරිපහදුවද ඇතුළත්ව, දරන ලද සේවක පිරිවැය මෙන් සිව් ගුණයකට වඩා වැඩි වනු ඇත.

(b) තාර, ලිහිසි තෙල්, කෘෂි නිෂ්පාදන සඳහා වූ කොමිස් මුදල් සහ අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතන සඳහා පසුගලය වසර පහ තුළ සංස්ථාව විසින් ගෙවන ලද කොමිස් ද ඇතුළුව මුලු බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල්වල විස්තර පහත පරිදි වේ.

වර්ෂය	රු.මි
2017	10,995
2018	13,541
2019	14,132
2020	12,402
2021	14,486
ඉදිරි මාස 12 සඳහා ඇස්තමේන්තුව	35,496

ඒ අනුව, ඉදිරි මාස 12 ක කාලය සඳහා පුරෝකථනය කල හැකි බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල පෙර වසරවල සාමාන්‍ය අගයට සාපේක්ෂව සැකලිය යුතු වැඩිවීමක් සහ අසාමාන්‍ය අගයක් වනු ඇත. එබැවින් රටේ ඉන්ධන සැපයුම සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත් වූ විට, ඉහළ සීමාව සපාලනය නොකර ඉන්ධන විකුණුම් මිල මත පදනම්ව බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල තීරණය කිරීම හේතුවෙන් බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල ඉහළ යනු ඇත. එබැවින් බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල ද ඉන්ධන මිලට ඇතුළත් වීම හේතුවෙන් ඉන්ධන වල විකුණුම් මිල ද ඉහළ යනු ඇත.

(vi) පෙට්‍රල් සහ ඩීසල් විකුණුම් මිල කෙරෙහි අලෙවි නියෝජිත කොමිසමේ බලපෑම

අංක 22/0673/522/002 සහ 2022 මැයි 23 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයට අනුව ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදනවල පිරිවැය සහ විකුණුම් මිල තීරණය කිරීම සඳහා සංස්ථාව ඉන්ධන මිල යාන්ත්‍රණය භාවිතා කර තිබූ අතර, ඒ අනුව බෙදුම්කරු කොමිස් මුදල ඉහළ ගොස් ඇත. ඉන්ධන විකුණුම් මිල කෙරෙහි බෙදුම්කරු කොමිස් මුදලේ බලපෑම පහත පරිදි වේ.

සටහන් කර ගන්නා ලදී

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග කඩිනමින් ගත යුතුය.

	පෙට්‍රල් (ලීටර් 1 ක)		ඩීසල් (ලීටර් 1 ක)	
	92 Oct	95 Oct	LAD	LSD
දේශීය වෙළඳපල මිල	450.00	540.00	430.00	510.00
ඉහළ සීමාව)Upper Cap(	162.00	170.00	121.00	145.00
මිල සූත්‍රය අනුව නියෝජිත කොමිස්	13.50	16.20	12.90	15.30
සත්‍ය වශයෙන් ගෙවියයුතු කොමිස් මුදල	4.86	5.10	3.63	4.35
කොමිස් වැඩිපුර ගෙවීම මත ලීටරයකට වැඩිපුර අයකරන මිල	8.64	11.10	9.27	10.95

බෙදුම්කරු කොමිස් මුදලේ ඉහළ සීමාව ඉවත් කිරීමේ ප්‍රථිපලයක් ලෙස ඉන්ධන පිරිවැය අවම වශයෙන් ලීටරයකට රු. 10 කින් වැඩි විය. ඒ

අනුව පෙට්‍රල් ඔක්ටේන් 92 සහ ඔක්ටේන් 95 මිල පිළිවෙලින් ලීටරයකට රු.8.64 ක් සහ රු.11.10 බගින් වූ අතර ලංකා ඔටෝ ඩීසල් සහ ලංකා සුපර් ඩීසල් මිල පිළිවෙලින් ලීටරයකට රු.9.27 කින් සහ රු.10.95 කින් පිළිවෙලින් වැඩි වූ අතර ඒ අනුව ඉන්ධන සඳහා අතිරේක පිරිවැයක් දැරීමට සාමන්‍ය ජනතාවට සිදු විය.

(vii) ඒ අනුව, සංස්ථාවේ වර්තමාන සහ අනාගත සටහන් කර ගන්නා ලදී මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව නිසි අධ්‍යයනයක් සහ ඇගයීමකින් තොරව බෙදුම්කරු කොමිස් මුදලේ අවසරලත් ඉහළ හා පහළ සීමාව ඉවත් කිරීමේ තීරණය සංස්ථාවේ දීර්ඝ කාලීන නිරසරභාවයට අහිතකර ලෙස බලපාන බව නිරීක්ෂණය විය. -එම-

3.2. කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය

(අ) ලංකා බනිජ් තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්තය විසින් හඳුන්වා දී ඇති ව්‍යවසාය සම්පත් සැලසුම් (ERP) පද්ධතිය සම්බන්ධයෙන් එකිනෙක ආයතනයන්හි විගණීම් හා මැදිහත්වීම් පැහැදිලි කරමින් සංස්ථාව, බනිජ් තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්තය (CPSTL) සහ ලංකා ඉන්දියානු තෙල් සමාගම (LIOC) අතර කිසිදු ගිවිසුමකට එළැඹී නොතිබුණි. ඒ අනුව, විශේෂයෙන්ම ඉන්ධන තොග සමාලෝචන කටයුතු සහ පිරිපහදු ක්‍රියාවලිය සඳහා සංස්ථාව විසින් ERP පද්ධතිය ඵලදායී ලෙස භාවිතා කර නොතිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.

(ආ) පොදු පරිශීලක පහසුකම් සම්බන්ධයෙන් පෙර විගණන වාර්තාවල සඳහන් වූ පහත නිරීක්ෂණ නිවැරදි කිරීමට සංස්ථාව විසින් කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.

(i) ශ්‍රී ලංකා රජය (GOSL), බනිජ් තෙල් නීතිගත සංස්ථාව සහ ලංකා ඉන්දියන් තෙල් සමාගම අතර ඇති කර ගත් 2003 දෙසැම්බර් 30 දිනැති පොදු පරිශීලක පහසුකම් කොටස් හිමියන්ගේ ගිවිසුම (GOSL / CPC / LIOC), එම ගිවිසුමේ 15 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව 2008 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් කල් ඉකුත් වී තිබුණි. එබැවින්, ආයතන සඳහා පාලන ක්‍රියා පටිපාටි සහ මෙහෙයුම් ගාස්තු සහ

කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් නිර්දේශය දැක්වීම

කෙටුම්පත් ගිවිසුම පිළිබඳව නීතිපති මතය ලබාගෙන ඇති අතර CPSTL සහ LIOC වෙතින් තහවුරු කිරීමක් ලබා ගත යුතුව ඇත. තහවුරු කිරීම ලබා ගැනීමෙන් පසු එය SAP මෙහෙයුම් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුව ඇත.

සංස්ථාව විසින් සියලු සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්ගේ ගිවිසුමකට එළඹිය යුතුය.

2019 වර්ෂයේදී මෙහෙයුම් ගාස්තුව සහ ප්‍රවාහන වියදම් තීරණය කිරීම සඳහා CPC සහ CPSTL අතර ගිවිසුමක් අත්සන් කර ඇත. එකඟ වූ සූත්‍රය ඉදිරිපත් කිරීමට වෙනම කමිටු පත් කර ඇත. කමිටු නිර්දේශය අනුව අවසන් සංශෝධනය 2019 අප්‍රේල් මාසයේදී සිදු කර ඇත. -එම-

ප්‍රවාහන වියදම් (ස්ලැබ් ගාස්තු ඇතුළුව) තීරණය කිරීම සඳහා භාවිතා කරන මිල සූත්‍ර ඇතුළු එකී ගිවිසුමේ සඳහන් පොදු පරිශීලක පහසුකම් අදාළ සියලු පාර්ශ්වයන්ගේ සහයෝගයෙන් සංශෝධනය කර නොතිබුණි..

(ii) ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන ගබඩා කිරීම සහ ප්‍රවාහනය කිරීම සහ මෙහෙයුම් ගාස්තු සඳහා පදනම තීරණය කිරීම සම්බන්ධයෙන් සංස්ථාව 2019 මැයි 13 දින CPSTL සමඟ ගිවිසුමකට එළැඹ තිබුණි. සමාන නියමයන් සහ කොන්දේසි අදාළ වුවද, 2003 දෙසැම්බර් 30 දිනැති පොදු පරිශීලක පහසුකම් කොටස් හිමියන්ගේ ගිවිසුමේ ප්‍රධාන පාර්ශ්වයක් වන LIOC වෙත ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු කර නොතිබුණි. එබැවින්, සංස්ථාව සහ CPSTL අතර ඇති කර ගත් ගිවිසුමේ ඇතුළත් නියමයන් සහ කොන්දේසි වලට අනුකූල වීම LIOC ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේ අවදානමක් පැවතුනි.

(iii) 2003 දෙසැම්බර් 30 වන දින සංස්ථාව, LIOC සහ GOSL අතර ඇති කර ගත් පොදු පරිශීලක පහසුකම් කොටස් හිමියන්ගේ ගිවිසුමට අනුව සහ 2019 මැයි 13 දින සංස්ථාව සහ CPSTL අතර ඇති කර ගත් ගිවිසුමට අනුව, CPSTL විසින් පිළිගත් මට්ටමේ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව නල මාර්ග පද්ධතිය නඩත්තු කර පවත්වාගෙනයාම සහ මාස 02ක ඉන්ධන අවශ්‍යතාවයට ප්‍රමාණවත් තොග පවත්වාගෙන යාමට ගබඩා පහසුකම් සැපයීමේ වගකීම පැවරී ඇත. කෙසේ වෙතත්, නල මාර්ගවල අවහිරතා සහ ගබඩා පහසුකම් ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන් නාවිකා වලින් ඉන්ධන ගොඩබදීම ප්‍රමාද වීම හේතුවෙන් සංස්ථාවට ප්‍රමාද ගාස්තු ගෙවීමට සිදු වී තිබුණි.

(iv) සංස්ථාව විසින් 2019 වර්ෂයේදී කොළඹ වරායේ සිට කොළොන්නාව පර්යන්තය දක්වා විශ්කම්භය අඟල් 12 සහ මීටර් 5,500ක් දිග නල මාර්ගයක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට අදාළව නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියට රු. මිලියන 250ක් ගෙවා තිබුණි. විගණනයට ලැබී ඇති තොරතුරුවලට අනුව, සංස්ථාව CPSTL

CPSTL විසින් CPC වෙත -එම- සපයනු ලබන සේවාවන් සඳහා 2019 දී අත්සන් කරන ලද ගිවිසුම CPC සහ CPSTL අතර වේ. CPSTL සහ LIOC අතර නියමයන් සහ කොන්දේසි මෙම ගිවිසුමට ඇතුළත් කළ නොහැක.

CPSTL විසින් දුර්වල යටිතල පහසුකම් පවත්වාගෙන යාම හේතුවෙන් 2021 වසර තුළ නැව්ගත කරන ලද ප්‍රමාද ගාස්තු අයකරන ලද නාවිකා ලැයිස්තුව ලබා දී ඇත. ගාස්තු ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම සඳහා දැනටමත් කොළොන්නාව CPSTL වෙත යොමු කර ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් CPSTL වෙතින් තවමත් ප්‍රතිචාරයක් ලැබී නොමැත.

සංස්ථාවට සහ සමස්ත රටට වන පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුයි.

2019.07.03 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුකමිටු රැස්වීමේදී “කොළඹ වරායේ සිට කොළොන්නාව දක්වා තෙල් ප්‍රවාහනය කිරීමේ නල මාර්ග ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම සඳහා අනවසර පවුල් සඳහා නිවාස ලබා දීම” යන මාතෘකාව

සංස්ථාවට වන පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුයි.

සමඟ කිසිදු ගිවිසුමකට එළැඹී නොතිබූ අතර, ගෙවූ මුදල පසුව අයකර ගැනීම සඳහා CPSTL සමඟ කිසිදු සාකච්ඡාවක් නොතිබුණි..

යටතේ මහාමාර්ග හා මාර්ග සංවර්ධන සහ ඛනිජ තෙල් සම්පත් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය එම නල මාර්ග ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමෙන් ඛනිජ තෙල් සංස්ථාවට ලබා ගත හැකි මූල්‍ය ප්‍රතිලාභ සැලකිල්ලට ගනිමින් නැවත පදිංචි කිරීමේ පිරිවැයෙන් 50% ක් CPC වෙත දැරීමට සහ ඉතිරි 50% මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් දැරීමට තීරණය කරනලදී. රේඛීය අමාත්‍යාංශය විසින් ලබා දුන් එම පොරොන්දුව මත පදනම්ව, CPC අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සැබෑ පිරිවැයෙන් 50% UDA වෙත ගෙවීමට තීරණය කර ඇත.

(v) ගිවිසුම් වලට අනුව, මෙහෙයුම් ගාස්තු ගබඩා පර්යන්ත පිරිවැය සහ ලාභ ආන්තිකයෙන් සමන්විත වේ. ගබඩා පර්යන්ත පිරිවැයට කාර්ය මණ්ඩල පිරිවැය, පොදු කාර්ය සහ නඩත්තු පිරිවැය සහ CPSTL හි වත්කම් ක්ෂය වීම ඇතුළත්වේ. මෙහෙයුම් ගාස්තු තීරණය කිරීමේදී CPSTL හි සියලුම ප්‍රවාහන ගාස්තු බැහැර කළ යුතු බව එයින් ගම්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි නොමැතිකම හේතුවෙන් මෙහෙයුම් ගාස්තු වල ගබඩා පර්යන්ත පිරිවැය තීරණය කිරීමේදී CPSTL හි ප්‍රවාහන සම්බන්ධ පිරිවැය බැහැර කර තිබේද යන්න තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය. එබැවින් CPSTL වෙත ප්‍රවාහන ගාස්තු ප්‍රතිපූර්ණය ද්විගුණනය වීමේ අවදානමක් පැවතුණි. ලැබී ඇති තොරතුරුවලට අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී CPSTL වෙත ප්‍රවාහන ගාස්තු ලෙස එකතුව රුපියල් මිලියන 2,501.8ක් ගෙවා තිබුණි.

CPSTL සතු බඩුසර් ඇණියට අදාළ සම්පූර්ණ නඩත්තු හා පොදු කාර්ය පිරිවැය පර්යන්ත ගාස්තු යටතේ මෙහෙයුම් ගාස්තු හරහා ප්‍රතිපූර්ණය කරන ලදී. එහෙත්, CPSTL වෙත ප්‍රවාහන ගාස්තු ද්විගුණනය වීම වැළැක්වීම සඳහා 2021 වසර තුළ CPSTL සතු බඩුසර් සඳහා කිසිදු ප්‍රවාහන ගාස්තු ගෙවීමක් සිදු කර නොමැත.

කළමනාකාරිත්වය විසින් ප්‍රවාහනය සම්බන්ධ සියලු වියදම්වල ද්විගුණනය වීම වැළැක්වීම සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුයි.

(vi) 2003 දෙසැම්බර් 30 දිනැති පොදු පරිශීලක පහසුකම් සම්බන්ධ කොටස් හිමියන්ගේ ගිවිසුමේ අර්ථ දැක්වීම් අනුව (ලංකා ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව, ලංකා ඉන්දියන් තෙල් සමාගම සහ ශ්‍රී ලංකා රජය අතර), ගබඩා පර්යන්ත පිරිවැය ලෙස, “වාර්ෂිකව

2009 දී අවලංගු වූ පොදු පරිශීලක පහසුකම් (CUF) ගිවිසුම විශ්ලේශනය කිරීමෙන් පසු අතිරේක පොලී ගෙවීම වැළැක්වීම සඳහා පහත පියවර ගන්නා ලදී.

සංස්ථාවට වන පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුයි.

1. 2018 වර්ෂයේදී, ණය

සියයට දොළහක (12%) පොලී අනුපාතයක් යටතේ සමාගමට ලබා දී ඇති ණය සඳහා පොළීය සහ ගබඩා වත්කම් හා වගකීම්වලින් කොටසක් මෙන්ම මුදල් හිඟය පියවා ගැනීම සඳහා ගනු ලබන ණය සඳහා පොලිය” ලෙස අර්ථ දැක්විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, මෙම ගිවිසුම 2008 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවලංගුවීමෙන් පසුවද සංස්ථාව විසින් ලංකා බැංකු තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගම මහජන බැංකුවෙන් 2009 වර්ෂයේදී ලබාගත් ණයවලට අදාළව 2009 සිට 2016 දක්වා කාල පරිච්ඡේදය වෙනුවෙන් රුපියල් මිලියන 2,183 ක් ඉක්මවූ පොලී ප්‍රමාණයක් ගෙවා තිබුණි. තවද නිසි ඇගයීමකින් සහ ගිවිසුමට අනුව ගෙවිය යුතු සැබෑ මුදල සනාථ කිරීමකින් තොරව මෙම ගෙවීම් කර ඇති බව නිරීක්ෂණය විය

පොලී සංරචකය 2018.01.01 දින සිට මෙහෙයුම් ගාස්තුවෙන් ඉවත් කිරීමට අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගෙන ඇති අතර 2018.05.11 දිනැති අංක 02/1214 දරන අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණය ප්‍රකාරව හිඟ රුපියල් බිලියන 3.43ක් CPC ගිණුම් පොත්වලින් ලියා හැරීමට තීරණය කරන ලදී.

2. තවද, CPC නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී මුදල් විසින් අතිරේකව ගෙවන ලද පොලී මුදල් රු. බිලියන 2.183 ක් අනාගත මෙහෙයුම් ගාස්තු ගෙවීම් වලින් අයකර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය CPSTL වෙත දන්වා ඇත.

3. ඉන් අනතුරුව, ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරියා ලෙස බලශක්ති අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා විසින් රුපියල් මිලියන 637.043 ක් CPSTL වෙත පොලී ගාස්තු ලෙස නිරවුල් කිරීමට උපදෙස් ලබාදෙන ලදී.

4. ඉහත උපදෙස් අනුව CPC විසින් CPC ගිණුම් පොත්වලින් පොලී ගෙවීම දැනටමත් කපා හැර ඇති බැවින් තත්ත්වය පැහැදිලි කිරීම සඳහා අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල පත්‍රිකාවක් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී.

5. අවසාන වශයෙන්, ඉහත අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල පත්‍රිකාව සහ නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී මුදල්ගේ පැහැදිලි කිරීම සැලකිල්ලට ගනිමින් අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය විසින් CPSTL හි හිඟ ණය පොලී පියවීම සඳහා රුපියල් මිලියන 637.043ක නව අයවැය ප්‍රතිපාදන ඇතිකිරීමට

අනුමැතිය ලබාදෙන ලදී. රු කි.

(vii) පිළිගත් ප්‍රමිතීන්ට අනුව, නල මාර්ග නඩත්තු කිරීම සහ ප්‍රමාණවත් ගබඩා පහසුකම් සැපයීම අනුබද්ධ සමාගමක් වන ලංකා ඛනිජ තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමගමෙහි (CPSTL) ප්‍රධාන කාර්යභාරය වේ. ඒ අනුව, රටේ ඉන්ධන සැපයුම සඳහා ගබඩා කිරීම හා පර්යන්ත පහසුකම් සම්බන්ධ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම වෙනුවෙන් මෙහෙයුම් ගාස්තු ලෙස සැලකිය යුතු මුදලක් ලංකා ඛනිජ තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගම වෙත මාරු කර ඇත. සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ක්ෂයවීම් ලෙස රු. මිලියන 1,000ට වැඩි මුදලක් CPSTL විසින් හඳුනාගෙන තිබූ අතර පසුගිය වසර 11 සඳහා ක්ෂයවීම් රුපියල් මිලියන 12,000ට වැඩි අගයකි. මීට අමතරව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගම විසින් ලාභ ආන්තිකය ලෙස රු.මිලියන 2,983 ක් හා පසුගිය වසර 12 තුළ එකතුව රුපියල් මිලියන 46,523 ක් සංස්ථාවෙන් හා ඉන්දියානු තෙල් සමාගම යන දෙපාර්ශවයෙන්ම අයකර ගෙන තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, නව යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමට සහ පවත්නා පහසුකම් කඩිනමින් නඩත්තු කිරීමට ලංකා ඛනිජ තෙල් තොග ගබඩා පර්යන්ත සමාගම විසින් කිසිදු ඵලදායී පියවරක් ගෙන ඇති බව විගණනයේදී තහවුරු නොවීය.

නිරීක්ෂණය සමඟ එකඟ වේ.

සංස්ථාවට වන පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුයි

(ඇ) හෙජිං ගනුදෙනු

2007 සිට 2009 දක්වා කාලය තුළ ඉන්ධන ප්‍රසම්පාදනය සඳහා සිදු කරන ලද හෙජිං ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද විගණන පරීක්ෂණයට අනුව, 2021 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට එම ගනුදෙනු හේතුවෙන් රටට සිදුවී ඇති මුළු අලාභය රු.මිලියන 14,028 කි. එමෙන්ම කොමර්ෂල් බැංකුව විසින් සංස්ථාවට එරෙහිව ඇමරිකානු ඩොලර් 8,648,300 ක් ඉල්ලා කොළඹ වාණිජ මහාධිකරණයේ නඩුවක් ගොනු කර තිබුණි.

කොමර්ෂල් බැංකුව සහ CPC අතර නඩුව තවමත් අධිකරණයේ විභාග වෙමින් පවතී.

ප්‍රශ්නය ඉක්මනින් විසඳා ගැනීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය

(ඇ) ඉන්ධන තොග විකිණීම සහ බෙදා හැරීම

CPSTL හි ප්‍රධාන ව්‍යාපාරය වනුයේ ඉන්ධන තොග ගබඩා කර CPSTL සතු ප්‍රධාන පර්යන්ත 02ක් සහ උප ඩිපෝ 11ක් හරහා සංස්ථාව සහ LIOC විසින් දෙන ලද උපදෙස් අනුව දීපව්‍යාජතව බලයලත් අලෙවි නියෝජිතයින් සහ පාරිභෝගිකයන් වෙත බෙදා හැරීමයි. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත කරුණු නිරීක්ෂණය කෙරේ.

(i.) ඉන්ධන බෙදා හැරීමේ ක්‍රියාවලියේ බොහෝ ක්‍රියාකාරකම් එනම් අලෙවිකරුවන්ගෙන් සහ පාරිභෝගිකයින්ගෙන් ඉන්ධන ඇණවුම් ලබා ගැනීම, ණය සීමාවන් සහ ඊට අදාළ පූර්ව සුදුසුකම් තහවුරු කිරීම, ඉන්වොයිසි නිකුත් කිරීම, අලෙවි නියෝජිතයින්ගෙන් මුදල් එකතු කිරීම යනාදී කටයුතු CPSTL විසින් මෙහෙයවා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකා රජය (GOSL), CPC සහ LIOC අතර ඇති කර ගත් 2003 දෙසැම්බර් 30 දිනැති පොදු පරිශීලක පහසුකම් කොටස් හිමියාන්ගේ (GOSL/CPC/LIOC) ගිවිසුමට අනුව එම කටයුතු CPSTL වෙත පවරා නොතිබුණ අතර සංස්ථාව විසින් එම ක්‍රියාකාරකම් කළ යුතුව තිබුණි.

නිරීක්ෂණය සමග එකඟ වේ.

සංස්ථාව තම රාජකාරි ඉටු කළ යුතුයි.

(ii.) පෙට්‍රෝලියම් නිෂ්පාදන තොග ප්‍රමාණවත් නොවීම හේතුවෙන්, දීපව්‍යාජත ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන බෙදා හැරීම සඳහා ප්‍රමුඛතා ලැයිස්තු සංස්ථාව විසින් CPSTL වෙත දිනපතා ලබා දී ඇත. 2022 ජූනි 07 සිට 18 දක්වා කාලය තුළ මේ සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද විගණන පරීක්ෂණයට අනුව පහත කරුණු නිරීක්ෂණය කෙරේ.

(අ) සංස්ථාවේ ප්‍රමුඛතා ලැයිස්තුව නිබියදී ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන ඇණවුම් 2,509ක් (එක් ඇණවුමට ලීටර් 6,600ක් බැගින්) බෙදා හැර තිබූ අතර, ප්‍රමුඛතා ලැයිස්තුවට ඇතුළත් ඛනිජ තෙල් ඇණවුම් 2,524ක් CPSTL විසින් අලෙවි

නිරීක්ෂණය සමග එකඟ වේ.

බෙදාහැරීම් නිසි පරිදි සිදු කිරීමට සංස්ථාව විසින් අධීක්ෂණය කළ යුතුය.

නියෝජිතයන් වෙත බෙදා දී නොතිබුණි. කෙසේ වෙතත්, අර්බුදකාරී තත්ත්වය තුළ සංස්ථාව විසින් කිසිදු අධීක්ෂණයක් සිදු කර නොතිබුණි.

(ආ) 2022 ජුනි මස පවත්වන ලද විගණන පරීක්ෂණයකදී, සංස්ථාවේ ලියාපදිංචි අලෙවිකරුවන් 1,143 දෙනෙකුගෙන් අලෙවි නියෝජිතයින් 120 දෙනෙකුට කිසිදු පෙට්‍රල් තොගයක් ලබා දී නොමැති බවත්, අලෙවි නියෝජිතයින් 22 දෙනෙකුට ලබා දී ඇත්තේ එක් පෙට්‍රල් තොගයක් (ලීටර් 6600) පමණක් බවත් නිරීක්ෂණය විය. මේ අතර, එම මාසය තුළ අලෙවි නියෝජිතයන් 08 දෙනෙකුට එක් අයෙකුට ලීටර් 210,000 කට වඩා ලබා දී ඇත. අලෙවි නියෝජිතයින් 73 දෙනෙකු සඳහා ලංකා ඔටෝ ඩීසල් (LAD) බෙදාහැර නොතිබූ අතර, අලෙවි නියෝජිතයින් 08 දෙනෙකුට ලබාදී තිබුණේ එක් තොගයක් පමණි. මේ අතර අලෙවි නියෝජිතයන් 17 දෙනෙකුට එක් අයෙකුට LAD ලීටර් 200,000කට වඩා ලබා දී තිබුණි. තවද, එම කාලය තුළ අලෙවි නියෝජිතයින් 66 දෙනෙකුට කිසිදු සුදු තෙල් නිෂ්පාදනයක් ලබා දී නොතිබූ අතර, අලෙවි නියෝජිතයින් 06 දෙනෙකු සඳහා එක් තොගයක් පමණක් බෙදා දී ඇත. කෙසේ වෙතත්, එම මාසය තුළ අලෙවි නියෝජිතයින් 15 දෙනෙකුට සුදු තෙල් ලීටර් 350,000 කට වඩා ලබා දී ඇත. කෙසේ වෙතත්, එවැනි ගැටළු වළක්වා ගැනීමට සහ නියමිත වේලාවට නිවැරදි කිරීමට සංස්ථාව කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.

නිරීක්ෂණය සමග එකඟ වේ. -එම-.

(ඉ) මහා පිරිපහදු නැවතුම හා නඩත්තුව 2021 මාර්තු 15 දිනැති අංක 52/1248 දරන මණ්ඩල තීරණයට අනුව, 2021 වර්ෂය සඳහා මහා පිරිපහදු නැවතුම හා නඩත්තුව කටයුතු 2021 පෙබරවාරි 15 සිට මාර්තු 21 දක්වා කාලය තුළ අවසන් කර ඇත. දින 35 වසා දැමීමේ කාලය සඳහා ඇස්තමේන්තුගත මුළු පිරිවැය රුපියල්. මිලියන 907.30 කි. මණ්ඩලයේ තීරණයට අමතරව, පිරිපහදු කළමණාකරුගේ අංක RRM/03/2021 අභ්‍යන්තර වක්‍රලේඛය මගින් ගෙවීම් සහ

අනෙකුත් ක්‍රියා පටිපාටි සඳහා ප්‍රතිපාදන ස්ථාපිත කර තිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත කරුණු නිරීක්ෂණය කෙරේ.

(i) ඉහත කී අභ්‍යන්තර වක්‍රලේඛයට අනුව, නියමිත කාල සීමාව තුළ පිරිපහදු නැවතුම හා නඩත්තුව සම්පූර්ණ කිරීමට නොහැකි වුවහොත්, පහදු නැවතුම් දීමනාව ලෙස ගෙවිය හැක්කේ අතිකාලවලින් 82.5%ක් පමණි. කෙසේ වෙතත්, පිරිපහදු නැවතුම හා නඩත්තුව දින 9 ක් ප්‍රමාද වූ අතර, වක්‍රලේඛයට පටහැනිව පහදු නැවතුම් දීමනාව 100% ක් ගෙවීම හේතුවෙන් රු. මිලියන 42.6ක් වැඩිපුර ගෙවා තිබුණි

(ii) එම වක්‍රලේඛයට අනුව, සෙනසුරාදා දිනය නිවාඩු දිනයක් ලෙස සැලකිය යුතු අතර, වසා දැමීමේ කාල සීමාව තුළ රජයේ සහ සංස්ථා නිවාඩු දින, පෝය දින සහ ඉරිදා දින ඇතුළු අනෙකුත් දින වැඩකරන දින ලෙස සලකා බැලිය යුතුය. ඒ අනුව, එම කාල සීමාව තුළ උපරිම නිවාඩු දින 5ක් පමණක් හිමිවේ. කෙසේ වෙතත්, නිවාඩු දින 5කට වඩා හිලව් නිවාඩු දීමනා ලබාගෙන තිබූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රු. මිලියන 5.693 ක මුදලක් වැඩිපුර ගෙවා තිබුණි

(ඊ) විදේශීය සැපයුම්කරුවන්ගෙන් ලැබිය යුතු දෑ විගණනයට ලැබී ඇති තොරතුරුවලට අනුව, 2012 සිට 2018 දක්වා කාලයට අදාළව විදේශීය සැපයුම්කරුවන්ගෙන් ලැබිය යුතු මුළු මුදල ඇමෙරිකානු ඩොලර් 4,392,675කි. මෙම මුදල ප්‍රමාද වී භාරදීම/ අඩුවෙන් පැටවීම හේතුවෙන් පනවන ලද ඩොලර් 1,476,556ක දඩ මුදලකින්, බාහිර පාඩු සඳහා ඩොලර් 178,678 ක මුදලක්, පිළිගත නොහැකි ගුණාත්මක භාවය සඳහා දඩයක් සඳහා ඩොලර් 2,630,423ක මුදලක් සහ මිල වෙනස්කම් හේතුවෙන් සිදු වූ පාඩු සඳහා ඩොලර් 107,017 ක මුදල කින් සමන්විත

ඉහත මණ්ඩල තීරණය 100% අතිකාල ගෙවීමට අනුමත කර ඇති අතර මහා පිරිපහදු නැවතුම හා නඩත්තුව කටයුතු වේගවත් කිරීම සඳහා වක්‍රලේඛ අංක R/RM/03/2021 පහදු නැවතුම් දීමනාව ගෙවීම අනුමත කර ඇත. පහදු නැවතුම් දීමනාව සඳහා මණ්ඩල පත්‍රිකාව අනුමත නොකළ බැවින්, ගෙවූ එම දීමනාව 2022 සැප්තැම්බර් මාසයේ සිට අය කර ගෙන ඇත.

වක්‍රලේඛයට අනුකූල විය යුතු අතර වැඩිපුර ගෙවූ මුදල් අයකර ගැනීමට ක්‍රියා කළ යුතුය.

හිලව් නිවාඩු ලබාදීමේ ක්‍රියා පටිපාටිය ට අනුව මහා පිරිපහදු නැවතුම හා නඩත්තුවට ලබා දුන් සියලුම හිලව් නිවාඩු ලබා දී ඇත.

-එම-

CPC විසින් අදාළ සැපයුම්කරුවන්ට මුදල් ගෙවන කරන ලෙස දන්වා ඇත. නමුත් සැපයුම්කරුවන්ට CPC ද ගෙවිය යුතු නැව් ප්‍රමාද ගාස්තු පවතින බැවින් තවමත් මෙම මුදල් පියවා නැත.

හිත ශේෂයන් එකතු කිරීමට හෝ ගෙවිය යුතු මුදලින් අඩුකර ගැනීමට කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

වේ. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් මෙම මුදල් අයකර ගැනීමට හෝ සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවිය යුතු මුදල්වලට එරෙහිව කපාගැනීමට සංස්ථාව එලදායී ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොතිබුණි.

(උ) අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් ගනු ලැබූ 2012 මාර්තු 22 දින අංක 12/0295/510/003/TRB තීරණයට අනුව, සතිපතා තනි නැව් මිලදී ගැනීමට වෙනුවට දීර්ඝ ණය පහසුකම් සහිත ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන සැපයීම සඳහා වාර ගිවිසුමකට එළඹීමට රේඛීය අමාත්‍යාංශය උත්සාහ කළ යුතු බව දන්වා තිබුණද ඉහත තීරණයට පටහැනිව 2021 වර්ෂයේදී නැව්ගත කිරීම් 99 න් නැව්ගත කිරීම් 28 ක් තනි නැව් මිලදී ගැනීම මත ගෙන්වා තිබුණි.

2021 වසර තුළ තනි නැව් සංස්ථාව කැබිනට් ටෙන්ඩර් කැඳවීමට හේතු තීරණවලට අනුකූල විය යුතුයි. 23ක් ලබා දී තිබූ නිබුණි.

3.3. මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

(අ) ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන ගබඩා කිරීම හා බෙදා හැරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට භාවිතා වන ඛනිජ තෙල් ගබඩා ධාරිතාවේ ප්‍රමාණවත් බව ඇගයීම පිළිබඳ මාගේ විශේෂ වාර්තාව තුළින්, ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට ක්‍රියාත්මක වන ඉන්ධන ප්‍රවාහන නල පද්ධතිය, දුම්රිය හා බවුසර් ප්‍රවාහන පද්ධතියේ යෝග්‍යතාවය හා එලදායීතාව ඇගයීමට ලක් කිරීම සහ රටේ ඛනිජ තෙල් ගබඩා සංකීර්ණයේ හා ඉන්ධන ප්‍රවාහන පද්ධතිය සුමටව හා ආරක්ෂිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කර 2020 අගෝස්තු මස 28 වන පාර්ලිමේන්තුවේදී සභාගත කර ඇත. එම විගණනයේදී නිරීක්ෂණය වූයේ මෙරට ඛනිජ තෙල් ගබඩා සංකීර්ණය සහ ඉන්ධන ප්‍රවාහන ක්‍රියාවලිය සුමටව හා ආරක්ෂිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා විධිමත් අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් සංස්ථාව විසින් සුදුසු පරිදි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කර නොමැති බවයි.

එකඟ වේ.

සංස්ථාව විසින් වාර්තාවෙහි නිර්දේශ කර ඇති කරුණු පිළිබඳව නිසි ඇගයීමකට ලක් කර රට තුළ ඉන්ධන ප්‍රවාහන පද්ධතිය සහ ඛනිජ තෙල් ගබඩා සංකීර්ණය සුමටව හා ආරක්ෂිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ආ) ත්‍රිකුණාමලය තෙල් ටැංකි සංකීර්ණය.

මෙම තෙල් ටැංකි සංකීර්ණය 1930 වර්ෂයේ දී ඉදිකරණ ලද අතර සන් මීටර් 12,500 (m3) (මෙට්‍රික් ටොන් 10,000) බැගින් වන තෙල් ටැංකි 100 කින් සහ ඊට සම්බන්ධ අනෙකුත් පහසුකම් වලින් සමන්විත වේ. ශ්‍රී ලංකාවට නිදහස ලැබීමට පෙර, ටැංකි සංකීර්ණයට අයත් හෙක්ටයාර් 358.553ක භූමි ප්‍රමාණය, වසර 999ක කාලයක් සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් බ්‍රිතාන්‍ය රජයේ අධි අද්මිරාල් ස්වාමිවරයාගේ කොමසාරිස්වරුන්ට බදු පදනම මත ලබා දී ඇත. 1961 දී ශ්‍රී ලංකා රජයේ ඉල්ලීම පරිදි සංස්ථාව වාරික තුනකින් ස්ටර්ලිං පවුම් 250,000 ක් ගෙවා 1964 අප්‍රේල් 01 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ඉඩම්, ගොඩනැගිලි, තෙල් ටැංකි සංකීර්ණය, සහ වෙනත් උපකරණ වල හිමිකම පවරාගෙන තිබුණ ද , ඉහත ඉඩම සඳහා රජයෙන් මේ දක්වා කිසිදු නීතිමය ලියවිල්ලක් ලබාගෙන නොතිබුණි. 2003 දී ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් ලංකා ඉන්දියානු තෙල් සමාගම (LIOC) සහ සංස්ථාව සමඟ ගබඩා පහසුකම් සහ ඉඩම වසර 35 ක කාලයක් සඳහා LIOC වෙත බදු දීමට ගිවිසුමක් අත්සන් කර ඇති අතර එම ගිවිසුම් ගත දින සිට මාස 6 ක් තුළ කල්බදු ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කළ යුතුව තිබුණි . සංස්ථාව මේ දක්වා කිසිදු කල්බදු ගිවිසුමකට එළඹ නොමැති අතර ටැංකි සංකීර්ණය ද භාවිතා කර නොමැත. කෙසේ වෙතත්, LIOC ආයතනය විසින් 2003 සිට එම වත්කම් භාවිතා කරනු ලබයි. අතහැර දමා ඇති ඉහළ කොටසේ ටැංකි 84 නවීකරණය සඳහා මූලික තිරණ ගැනීමේ කටයුතු 2015 අප්‍රේල් 29 දින ආරම්භ කර තිබුණද, ටැංකි සංකීර්ණය සංවර්ධනය සහ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු මේ දක්වා සිදු කර නොතිබුණි. ත්‍රිකුණාමලය තෙල් ටැංකි සංකීර්ණය සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් සංස්ථාව සහ LIOC එක්ව 2021

2016 දී තෙල් ටැංකි, ඒ ආශ්‍රිත යටිතල පහසුකම් සහ නල පද්ධති පිළිබඳ තත්ත්ව තක්සේරුවක් බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවේ නිලධාරීන් කණ්ඩායමක් විසින් සිදු කර ව්‍යාපාර ආදර්ශයක් යෝජනා කරන ලදී. එම තෙල් ටැංකි සම්බන්ධයෙන් පැවති භූ දේශපාලනික ගැටලු හේතුවෙන් කිසිදු පාර්ශ්වයකට යෝජිත සංවර්ධනය සිදු කිරීමට බනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට ඉඩ ලබා නොදුණි. මෙම පසුබිම තුළ, 2020 දී බෙදා හැරීම සහ සැපයුම් කටයුතු හරහා සැලකිය යුතු පිරිවැය ඉතිරියක් ලබා ගත හැකි ආකාරයෙන් පෙර ශක්‍යතා අධ්‍යයනයක් අභ්‍යන්තරව සිදු කර, CPC විසින් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල ශාඛස්ත භාවිතය සඳහා බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන ඉහළ ටැංකි ගොවිපලෙහි ගබඩා කිරීමට ගබඩා ටැංකි 24ක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා පුළුල් සංවර්ධන සැලැස්මක් නැවත සකස් කරන ලදී. මේ අතර, මෙම ටැංකි ගොවිපළ සංවර්ධනය සඳහා බලශක්ති අමාත්‍යතුමාගේ මහපෙන්වීම යටතේ 2021.12.24 දින මෙම ටැංකි ගොවිපළ සඳහා CPC අනුබද්ධ සමාගමක්, එනම් Trinco Petroleum Terminal (Pvt) Ltd පිහිටුවන ලදී.

ටැංකි සංකීර්ණයේ අයිතිය නිරවුල් කර ගනිමින් , සංකීර්ණයේ පවතින සම්පත් යොදා ගනිමින් බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයන් ආරම්භ කිරීමට අවශ්‍ය කඩිනම් අවධානය යොමු කළ යුතුය.

දෙසැම්බර් 24 වන දින Trinco Petroleum Terminal (Pvt) Ltd ස්ථාපිත කර තිබුණද, එම අරමුණ ඉටු කර ගැනීම සඳහා නිසි ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් එම සමාගම විසින් මෙතෙක් සකස් කර නොතිබුණි.

(ඇ) සපුගස්කන්ද තෙල් පිරිපහදුව

පෙර විගණන වාර්තාවල සඳහන් පරිදි, දශක පහකට පෙර ඉදිකරන ලද (1969 දී ආරම්භ කරන ලද) දැනට පවතින පිරිපහදුව මූලික මට්ටමේ පිරිපහදුවක් වන අතර, රට තුළ වැඩිවෙමින් පවතින ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදනවල ඉල්ලුම සපුරාලීමට මෙය ප්‍රමාණවත් නොවේ. අඩු පිරිවැයකින් ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන නිපදවීමේ පහසුකම් සහිත, පහළ මට්ටමේ නිෂ්පාදන, පෙට්‍රල් සහ ඩීසල් වැනි ඉහළ වටිනාකමකින් යුත් නිෂ්පාදන දක්වා ඉහළ නැංවීමේ හැකියාව සහිත සහ එමඟින්, එහි මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව උපරිම කරනු ලබන උසස් තාක්ෂණයන්ගෙන් ක්‍රියාත්මක වන පිරිපහදු සමඟ සසඳන විට, මෙම පිරිපහදුව අඩු ආන්තිකයකින් ක්‍රියාත්මක වේ. කෙසේවෙතත්, ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට එහි නිෂ්පාදන වෙළඳපොළට සැපයීම පිරිවැය ඵලදායී ආකාරයෙන් සිදු කිරීම සඳහා, යෝජිත සපුගස්කන්ද තෙල් පිරිපහදුව පුළුල් කිරීමේ හා නවීකරණය කිරීමේ (SOREM) ව්‍යාපෘතිය හෝ විකල්ප ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට නොහැකි වී තිබුණි. තවද, එකී අරමුණ සඳහා රු. මිලියන 1,003 ක පිරිවැයකට අත්පත් කර ගත් ඉඩම මෙම වාර්තාවේ දිනය දක්වාම නිශ්කාර්යව පැවතුණි.

(ඈ) 2013 වසරේදී මිලදී ගත් ඛනිජ තෙල් නිෂ්පාදන වෙනුවෙන් සංස්ථාව විසින් ටෙහෙරානයේ ජාතික ඉරාන සංස්ථාවට ඇමරිකානු ඩොලර් 251 ක් ගෙවිය යුතු අතර එය රු. මිලියන 32,344 කි. විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු වලට අනුව, එක්සත් ජනපදය විසින් ඉරානයට පනවා ඇති

පිරිපහදුව පුළුල් කිරීමේ සහ එය වෙනස් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය විවිධ හේතූන් මත සැලකිය යුතු කාලයක තිස්සේ (වසර 10කට වැඩි) නතර කර ඇති අතර ව්‍යාපෘතියේ ශක්‍යතාවය නැවත සොයා බැලීම අවශ්‍ය විය. ඒ අනුව මූලික පූර්ව ශක්‍යතාව අභ්‍යන්තර කණ්ඩායමක් විසින් සිදු කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව දැනට පවතින පිරිපහදුවට අත්‍යවශ්‍යයන්ම වෙනස්කම් සිදු කරමින් BOT පදනම මත වෙනම නව 100,000 bbl/d පිරිපහදුවක් ස්ථාපනය කිරීමේ අරමුණින් කැබිනට් අමාත්‍යවරුන්ගේ අනුමැතිය ඇතිව M/S KBS Technologies Pvt Ltd විසින් පුළුල් ශක්‍යතා අධ්‍යයනයක් සිදු කරන ලදී. ව්‍යාපෘතිය සඳහා අක්කර 100 ක භූමි ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය බව හඳුනාගෙන ඇති අතර අක්කර 23ක් පමණ අත්පත් කර ගැනීම දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. ලංසු තැබීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීමට අනුමැතිය ලබා දීම සඳහා කැබිනට් පත්‍රිකාවක් සකස් කර රේඛීය අමාත්‍යාංශයට ලබා දී ඇත.

විකල්ප ක්‍රම මගින් එම මුදල පියවීමට ඛනිජ තෙල් නීතිගත සංස්ථාව උත්සාහ ගෙන ඇති නමුත් සම්බාධක ගැටළු හේතුවෙන් මෙම මුදල පියවීමට නොහැකි විය.

දැනට පවතින පිරිපහදුව වැඩි දියුණු කර අඩුම මිලට රටේ ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා නව පිරිපහදුවක් ඉදිකිරීමට වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතුව ඇත.

මේ සම්බන්ධයෙන් අදාළ පිරිවැය සහ අනෙකුත් ප්‍රතිවිපාක අවම කිරීම සඳහා සංස්ථාව විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

සම්බාධක හේතුවෙන් එවැනි හිඟ මුදල් ගෙවීම නතර කරන ලදී. එම ශේෂය ගෙවිය යුතු වටිනාකමක් ලෙස ආරම්භයේ සිටම පෙන්නුම් කරන අතර, එක් එක් වර්ෂයේ අවසාන විනිමය අනුපාතයට අනුව ගලපා ගැලපුමේ වෙනස සමාලෝචිත වර්ෂයේ විනිමය ලාභ හෝ අලාභ ගිණුමට මාරු කරයි. ඒ අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ දී ගෙවිය යුතු ශේෂය සහ සමුච්චිත විනිමය අනුපාත විචලනා අලාභය (2012 සිට 2021 දක්වා) රු. මිලියන 50,938 ක් සහ රු. මිලියන 18,594 ක් දක්වා වැඩි වී තිබුණි.

සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා විනිමය අනුපාත විචලනා අලාභය රුපියල් මිලියන 3,004 කි.

තවද, පාලනය කළ නොහැකි බාහිර සාධක හේතුවෙන් මෙම ශේෂය සඳහා ගෙවීම සිදු කර නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය. කෙසේ වෙතත්, මෙම වටිනාකම විකල්ප ක්‍රමවේදයක් මගින් නිරාකරණය කිරීමට සහ දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ එක්සත් ජනපද ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල ක්‍රමයෙන් අවප්‍රමාණය වෙමින් පවතින තත්වයක් තුළ මෙවැනි නිරාකරනය නොවූ ශේෂයක් දිගින් දිගටම තබා ගැනීමේ මූල්‍ය ශක්‍යතාව තක්සේරු කිරීමට කිසියම් උත්සාහයක් ගෙන තිබේද යන්න විගණනයට තහවුරු කර ගැනීමට නොහැකි විය.

3.4. නිෂ්කාර්ය හෝ උන උපයෝජිත දේපල, පිරියත හා උපකරණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ දැක්වීම	අදහස් නිර්දේශය
(අ) වනාතමුල්ලේ පිහිටි හල්ගහකුඹුර ඉඩම එල්පී ගෑස් ව්‍යාපෘතිය සහ ක්‍රීඩා භූමියක් සඳහා රු.මිලියන 10.6 කට අත්කර ගෙන තිබුණි. එසේ වුවත්, මෙම ඉඩම අදාළ අභිමතාර්ථය සඳහා යොදාගෙන නොතිබුණු අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම ඉඩමේ අනවසර නිවාස 700 කට අධික ප්‍රමාණයක් ඉදිකර තිබුණි.	එහි සඳහන් කර ඇති කරුණ නිවැරදිය.	අනවසර පදිංචිකරුවන් ඉවත් කර සංස්ථාවේ භාවිතය සඳහා දේපල යෙදවීමට පියවර ගැනීම.

(ආ) ලැබී ඇති තොරතුරු අනුව, ඉතිරි ඉඩම් වලින් හිස් වූ ඉඩම් -එම- සංස්ථාව විසින් රු. මිලියන 0.625ක ලබා ගැනීමට කටයුතු කරමින් මුදලකට මහභේන ඉඩම අත්පත් කර පවතී. ගෙන තිබුණද, සංස්ථාවේ පොත්වල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. කෙසේ වුවද මෙම ඉඩම 1986 වර්ෂයේ අත්පත් කර ගැනීමෙන් පසුවද පෙර අයිතිකරු විසින් අඛණ්ඩව භාවිතා කරමින් පැවතුණි.

3.5. මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් නිර්දේශය දැක්වීම

(අ) සේවක ණය

(i) සංස්ථාව විසින් සැලකිය යුතු ණය කළඹක් පවත්වාගෙන ගොස් තිබුණද, මෙම ණය කළඹ කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් නිසි මූල්‍ය ප්‍රභවයක් ස්ථාපිත කර නොතිබුණි.

සේවකයින්ට ලබා දෙන ණය යනු දිරිස කාලයක් පුරාවට සේවක ප්‍රතිලාභයක් ලෙස සේවකයින්ට ලබා දෙනු ලබන ණය වන අතර, එම ණය සඳහා සංස්ථාව සතුව මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් පවතී. නව ණය කාණ්ඩයක් හඳුන්වා දීමේදී හෝ සංස්ථාව විසින් ණය හිමිකම් සීමාව වැඩි කරන අවස්ථාවේ දී, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ලබා ගනී

සංස්ථාව විසින් කාර්ය මණ්ඩල ණය සඳහා නිසි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් ස්ථාපිත කළ යුතුය.

(ii) සංස්ථාව විසින් ණය ලබාදීමේ හැකියාව සහ පොලී සමඟ ණය අයකර ගැනීමේ හැකියාව පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අධ්‍යයනයක් සහ ඇගයීමක් සිදු කර නොතිබූ අතර, එයට අදාළ ප්‍රතිපත්තියක් ස්ථාපිත කර නොතිබුණි. තවද, ප්‍රධාන ණය ලිපිගොනුවක් නිසි පරිදි පවත්වාගෙන ගොස් නොතිබූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉල්ලා අස් වූ හෝ විශ්‍රාම ගිය කාර්ය මණ්ඩලය නොගෙවූ හෝ අයකර නොගත් ශේෂයන් හිඟ ණය ශේෂයන් ලෙස ඇතුළත් වූ අවස්ථා පැවතුණි. තවද, සංස්ථාව ණය පැහැරහරින්නන්ට එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ දී පැහැර හරින ලද ණය ශේෂය රු. මිලියන 16.67 ක් වී තිබුණි

සේවකයින්ට ණය ලබා දීමේදී අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය අනුමත ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වේ. පද්ධතිය සතුව ණය ප්‍රධාන ගොනුව පවතී. ඉල්ලා අස් වූ සහ විශ්‍රාම ගිය කාර්ය මණ්ඩලයේ හිඟ ණය ශේෂයන් ඔවුන් එම ණය පියවන තුරු හෝ සංස්ථාව විසින් එම ශේෂයන් කපා හරින තෙක් ලේඛණයේ ඇතුළත්ව ඇත. ණයගෙවීම පැහැර හරින අයට එරෙහිව සංස්ථාව අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා අතර, සමහර සේවකයින් සඳහා නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත.

සංස්ථාව විසින් ණය යෝජනා ක්‍රමය සඳහා නිසි අයකරගැනීමේ සැලැස්මක් ස්ථාපිත කළ යුතුය

(iii) සංස්ථාව විසින් කාර්ය මණ්ඩලයේ විශාල ණය ප්‍රමාණයක් පවත්වාගෙන යාම නිසා ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැතිකම හේතුවෙන් ඉතා හදිසි සහ වැදගත් ප්‍රාග්ධන වැඩිදියුණු කිරීමේ කටයුතු ප්‍රමාද කිරීමට හෝ කල් දැම්මට සංස්ථාවට සිදු වී තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ඉහත ගැටලු මඟහරවා ගැනීම සඳහා ණය යෝජනා ක්‍රමය වාණිජ බැංකුවකට හෝ මූල්‍ය ආයතනයකට පැවරීමට සංස්ථාව කිසිදු අවධානයක් යොමු කර නොතිබුණි.

2021 දෙසැම්බර් 31 වන විට කාර්ය මණ්ඩල ණය කළඹ මිලියන 4.273 ක් විය. මෙය මුළු වත්කම් පදනමෙන් 1.02% ක් පමණි. මෙම ණය කළඹට දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ කාර්ය මණ්ඩලයට ලබා දී ඇති ණය ඇතුළත් වන අතර, සංස්ථාව විසින් ණය කළඹ කළමනාකරණය කිරීමට ක්‍රියාවලි ස්ථාපිත කර ඇත.

සේවකයින්ට හානියක් නොවන පරිදි ණය යෝජනා ක්‍රමය බාහිරින් ලබා දීමට සංස්ථාව කඩිනම් පියවර ගත යුතුය.

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම

අදහස් නිර්දේශය

(ආ) අතිකාල

සංස්ථාවේ සිටින සේවකයන් 2,296ක සංඛ්‍යාවක් අතරින් සේවකයන් 998 දෙනෙකුගේ අතිකාල දීමනා ඔවුන්ගේ මූලික වැටුපෙන් සියයට 50 ඉක්මවා තිබුණි. තවද, මූලික වැටුප සියයට 200 කින් ඉක්මවූ සේවකයින් 16 දෙනෙකු ද ඇතුළුව සේවකයින් 391 ක් හෙවත් සමස්ත සේවකයින්ගෙන් සියයට 17 කගේ අතිකාල ඔවුන්ගේ මූලික වැටුපෙන් සියයට 100 ක් ඉක්මවා තිබුණි.

අතිකාල පැය සඳහා අනුමත සීමාවන් පැනවීම තුලින් අතිකාල පාලනය කිරීමට 2021 දෙසැම්බර් 01 දින සිට කළමනාකාරිත්වය තීරණය කර ඇත.

සංස්ථාව අතිකාල පාලනය කළ යුතු අතර, අතිකාල සඳහා අනුමත සීමාවන් ස්ථාපිත කළ යුතුය.